

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

Брой 1 – 2 (485 – 486) година XXXVII ————— 26 февруари 2019 година

Красивият и загадъчен свят на математиката

На стр. 20

Развитие на академичния състав
на Университета за 2018 година

На стр. 10

Отново имаме Студент на годината
в областта на хуманитаристиката

На стр. 3

„Жарава“ за пореден път оглави
световните музикални класации

На стр. 2

Стр. 16

25 открития, променили света през XX век

В Броя ще прогледете още:

- Чуждестранните студенти бяха отличени за „разказите“ им, посветени на техните „Еразъм“ приключения в Пловдив и България
- Две велики открития, направени на 1 март в различни години
- Класна стая „Конфуций“ организира празнично посрещане на китайската Нова година
- Голямата любов на Елин Пелин
- Студент от ФМИ участва със свои филми на престижни световни кинофестивали
- Университетската библиотека дари книги на читалището в село Скробатно
- Студент по право от Университета е на стаж в Съвета на Европа по програмата „Еразъм+“
- Международна конференция на тема „Физика и теология – вчера и днес“

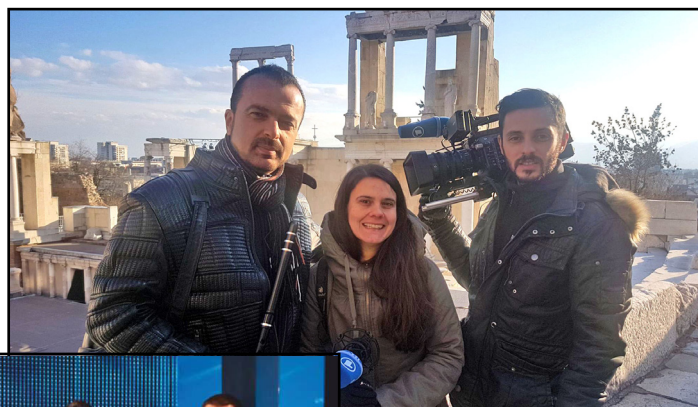
Студентската музикална формация „Жарава“ отново оглавява класациите

Песента „Нищо особено“ на студентската музикална формация „Жарава“ към Пловдивския университет е на първо място в Топ 40 за Балканите и на трето място в Топ 40 за света според класацията на базираната в Торонто, Канада, Световна платформа за етномузика „Ethnocloud“ за месец декември 2018 г. като най-гледан клип...

Когато Владимир Величков – ръководител на групата и преподавател в Педагогическия факултет на Пловдивския университет, ми съобщил този факт, аз се пошегувах, че това вече не е новина, защото всяка тяхна нова песен се превръща в хит и оглавява класациите. Да си припомним, че с техните интерпретации на народните песни „Калино, Калинче“ и „Миш-маш“ на два пъти оглавяваха световната класация през миналата година.

Сред последните значими прояви на групата беше участието в новгодишната програма на БТВ заедно с Шоуто на Слави и „Ку-ку бенд“, както и в общия концерт на възпитаници на Педагогическия факултет от специалностите с музика, който се състоя през декември в Културен център „Тракарт“. През ноември групата имаше участие в предаването по БНТ „Иде нашенската музика“ и концерт в Първо студио на Радио Пловдив.

Групата се включи и в официалната програма по откриването на Пловдив – Европейска столица на културата, като

Снимката, която беше използвана за рекламния календар на „Жарава“. На снимката горе: ръководителят на групата Владимир Величков дава интервю за немската телевизия ARD

изнесе самостоятелен концерт на 12 януари 2019 година на откритата сцена в квартал „Капана“. По Немската национална телевизия ARD беше излъчено интервю с ръководителя на „Жарава“ Владимир Величков и репортаж от концерта, в който студентската формация беше определена като откритие и ценен актив за Пловдив и България.

Да пожелаем на „Жарава“ и тази година да е много плодотворна!

Тильо Тилев

Студент от Пловдивския университет участва със свои филми на престижни световни кинофестивали

Ангел Генков е студент четвъртокурсник във Факултета по математика и информатика и същевременно работи като системен администратор към звено „Учебни компютърни зали“ на ФМИ. Повече от 6 години се занимава с правенето на видеофилми – заснема, монтира, режисира. Филмите са с различен характер – реклами, музикални и корпоративни видеа, или пък видеа свързани с определени събития (сватби, балове, празници в нощни заведения, конференции и др.).

Понастоящем е насочил енергията си в късометражното кино, като неговите видеопродукти от последната година са гледани над 10 млн. пъти, а късометражните му филми в момента обикалят световните фестивали. Преди две седмици се завърна от Берлинале (Германия), в който участва с 2 филма, като единият от тях имаше официална про-

Ангел Генков

жекция. Филмът се казва „Пътят към страстта“ и е плод на проведеното през септември 2018 г. в гр. Добрич състезание – Dobrich Filmchallenge. Там екипът печели първо място, а филмът беше избран сред 100-те български късометражни филма, които да представят страната ни на Берлинале.

Друг филм на Ангел Генков, който беше селектиран на Бер-

линале, се казва „Живот в първо лице: Монолози в мрака“. Той е посветен на темата за себеоткриването и смисъла на живота, който водим. Заснет е през лятото на 2018 г. и е имал официална прожекция в Пловдив. Филмът получава покана за участие и във фестивала в Кан, Франция, където е преминал първия селекционен кръг.

И двата филма участват в множество фестивали, като в момента „Монолози в мрака“ има прожекции в Италия, Франция и Канада. Другите му късометражни филми, които са доста по-кратки, вече имат над 200 прожекции за миналата година, както и множество награди от конкурси в цял свят.

В момента А. Генков работи по следващия си филм, който се очаква да бъде готов през лятото. Той отново е насочен към тези психологически аспекти на личността, свързани с вътреш-

ните дилеми, емоционалната зависимост към хора и себеоткриването. Планирани са отново няколко прожекции из България и участие в различни фестивали.

Ангел Генков изказва благодарността си към хората, които са участвали в заснемането на филмите, защото организирането на една такава продукция изисква добра екипна работа. Той е признателен на Факултета по математика и информатика и на Пловдивския университет за подкрепата, която му е оказана в осъществяването на тези идеи.

Негови филми могат да бъдат гледани в официалните канали: Youtube: Angel Genkov; Vimeo: Angel Genkov; Website: www.angelgenkov.com

Редакцията на в. „Пловдивски университет“ му желае много здраве и успехи във всички начинания!

Тильо Тилев

Студентка от специалността „Славистика“ спечели приза „Студент на годината“ в областта на хуманитарните науки

През месец декември 2018 г. в Зала 3 на Националния дворец на културата се проведе официалната церемония по награждането на отличените студенти и докторанти в националния конкурс „Студент на годината“. В категория „Хуманитарни науки“ за победител бе избрана Елка Петрова – студентка в IV курс в българистичния и славистичния модул на специалността „Славистика“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Наградата ѝ бе присъдена въз основа на извършваната от нея научна, изследователска и социална работа, както и за постиженията ѝ в различни конкурси през периода от 1.10.2017 г. до 30.09.2018

г. Елка Петрова е участвала в научни форуми и конференции, има редица разработки и публикувани статии (в издания в страната и в чужбина) в областта на лингвистичните и фолклористичните изследвания. Инициаторка и съорганизаторка е на различни културни мероприятия. Стипендиантка е на „Американска фондация за България“ в раздел „Хуманитарни науки“ и активна участничка в множество научни проекти.

Тя е сред лауреатите от литературния конкурс на в. „Пловдивски университет“ и негов редовен сътрудник.

Пожелаваме ѝ много здраве, щастие и успехи!

„Пловдивски университет“

Елка Петрова получава наградата от г-жа Милена Дамянова – председател на Комисията по образование в Народното събрание

Класна стая „Конфуций“ организира празнично посрещане на китайската Нова година

През месец февруари Източният свят приветства годината на жълтата земна свиня, символ на благосъстоянието и спокойствието. Настъпването ѝ бе отбелязано и в Пловдивския университет от екипа на Класна стая „Конфуций“ с откриване на изложба, специално празнично издание на състезанието „Аз обичам Китай“ и официален коктейл.

Ръчно изработени късметчета, вдъхновяващи кадри, запечатали красотата на Поднебесната империя, любопитни факти и празнично настроение посрещнаха гостите на събитието. Празникът беше открит от директорите на Института „Конфуций“ в София – г-жа Аксиния Колева и г-жа Чиули Гао, които изразиха благодарност за ползотворното сътрудничество и пожелания за много успехи и добри възможности през новата година.

Любителите на китайската култура имаха шанса лично да се срещнат с авторите на изложбата „Късче от Китай“, да видят страната през очите и сърцата им и дори от хиляди километри разстояние да се влюбят в нея. Сред творбите бяха включени фотографии, картини и есета на студенти и преподаватели от Пловдивския университет, ученици от Френската езикова гим-

назия „Антоан дьо Сент-Екзюпери“, гр. Пловдив, СУ „Максим Горки“, гр. Стара Загора, и децата от училище „Мечта“ към Общността за свободно образование, гр. Пловдив. Лауреатите бяха наградени лично от директора на Института „Конфуций“ г-жа Аксиния Колева.

Във втората част на събитието се проведе състезанието „Аз обичам Китай“ – традиционен форум, на който участниците под забавна форма могат да покажат знания и умения за „оцеляване“ в Китай. В специалното издание участваха студенти от специалностите с китайски език в ПУ, ученици от ФЕГ, Пловдив, и СУ „Максим Горки“, Стара Загора. В няколко кръга двата отбора се състезаваха в сглобяване на пъзел от йероглифи, съставяне на профил на извест-

на личност от китайската действителност, казване на скоропоговорки, викторина и умения за използване на пръчици.

В края на състезанието участниците обединиха усилия, за да изпълнят последната задача – да сглобят пъзел, с който да изненадат преподавателката по китайски език във ФЕГ – г-жа Веселина Урумова, като нетрадиционно я поканят да сподели с тях вечерта на абитуриентския бал.

Снимка за спомен на всички, които се включиха в отбелязването на китайската нова година

Зареден с положителни емоции от празника, екипът на Класна стая „Конфуций“ пожелава на всички много вдъхновение през годината на жълтата земна свиня и кани любителите на Китай да споделят предстоящите културни събития.

Екипът на Класна стая „Конфуций“

Катедра „Етнология“ започна годината със студентска конференция на тема „Етноложко и антроположко лято 2018“

Богомила АНДРЕЕВА – спец. „Етнология“, 3. курс

Като част от дългогодишна традиция на катедра „Етнология“ към Философско-историческия факултет на 11.01.2019 г. в зала „Компас“ се проведе студентската конференция „Етноложко и антроположко лято 2018“. На нея резултати от научноизследователската си дейност представихме ние, студентите от трети курс на специалностите „Етнология“ и „Социална антропология“. Изследванията направихме през юли 2018 г. в с. Свежен, общ. Брезово. В събитието бе предвидено представяне на летните практики и на нашите колеги – студентите в специалността „Етнология“ от четвърти курс. Тяхната работа бе свързана с конструирането на градски пространства чрез разкази и образи, като работата им бе част от проекта „Кварталите на Пловдив ЗАЕДНО“, съфинансиран от Общинската фондация „Пловдив 2019“.

Поради разнообразната насоченост на темите конференцията бе разделена на пет тематични сесии, три от които бяха свързани с работата от с. Свежен, а в останалите две място намери градската етнология. Всяка сесия имаше свой модератор, а след приключването им имаше време за дискусия и въпроси по представените теми. Събитието беше съпътствано от приятни емоции и паралелно с презентирането на нашата теренна работа не липсваше и забавлението.

Официални гости на конференцията бяха: г-жа Теодора Чучулигова – заместник-кмет на община Брезово, г-н Христо Енков – кмет на с. Свежен, и съпругата му г-жа Дорте Енков – секретар на читалището в селото. Сред присъстващите бяха колеги и преподаватели от катедра „Етнология“, както и представители на Асоциацията за култура, етнология и антропология „Медиатор“.

Събитието откри доц. д-р Меглена Златкова, ръководител на катедра „Етнология“, която приветства гостите и сподели накратко впечатленията си от научната работа на студентите. Веднага след това пред публиката застана модераторът на първата сесия – Ангел Стойчев от специалността „Етнология“, 4. курс. Сесията под надслов „Свежен: социални и културни динамики“ започна с визуална изненада на третокурсниците от спец. „Етнология“ и „Социална антропология“, озаглавена „Средногорски срещи с познати и непознати“, която в седемми-

По време на втората сесия, която бе на тема „Свежен: социални връзки и публични пространства“ и с модератор Борислав Иванов, имаше три интересни презентации, свързани с хората и институциите в селото. В нея участваха колегите социални антрополози Екатерина Мерланова и Християна Кънева съответно с темите „Селският пазар в село Свежен като пространство

Участници в конференцията

нотно видео показа забавната част от лятната практика в с. Свежен и веселите моменти там. Следваше и първата за конференцията презентация, която представи методологията, по която основно работихме на лятната практика. „Системата Иванов“, представена от своя създател – колегата етнолог Борислав Иванов – бе посрещната радушно от колеги и гости, които се докоснаха пряко до процеса на нашата работа и до един наш собствен метод на теренното изследване. Следваха представянията на другите колеги етнологи: Боряна Балтова с темата „Домашните занаяти в село Свежен“ и Инеса Геворгиян с темата „Развитието на туризма в село Свежен“. С тези две теми се очерта и културният потенциал на селото за развитие на различни типове туризъм. Презентациите показаха, че има какво да се види и чуе в това малко и китно средногорско селце, а следващите представяния също затвърдиха това.

за социални взаимодействия“ и „Училището и пощата – пътека на сантимент“, както и аз – Богомила Андреева от специалността „Етнология“ – с темата „Да се завърнеш в село Свежен“. Сесията бе емоционална най-много за представителите на село Свежен – кмета и неговата съпруга, които с удоволствие слушаха за миналото и настоящето на хората и институциите. Темите засягаха онази част от общността, която днес се връща в селото и му придава един нов и динамичен живот.

Последната сесия бе „Свежен: памет и наследство“, с модератор Мария Колева. Фокусът бе насочен към видни личности от селото и на паметта за обредите там. Ето и имената на участниците и техните теми: Георги Иванов с „Митологизираният образ на Груд Георгиев в колективната памет на свеженци“, Снежана Ганева с „Филип Балтов – духовният водач на село Свежен“ и

Борислав Иванов с „Трансформиращата се обредност“. За публиката бе интересно да чуе истории, важни за свеженци, както и да види снимки, които самите местни хора са показали на студентите. Дискусията доказа за това с многото и различни въпроси по темите.

На всички участници в изследването на с. Свежен бяха връчени грамоти лично от кмета г-н Христо Енков. В словото си той отбеляза, че е изненадан приятно и е изключително доволен от свършената работа. В интервю след края на сесията г-н Енков добави още: „Действително сте направили нещо, което не съм го очаквал – да влезете дълбоко под кожата, да разберете едно такова трудно за разбиране село. Много, наистина много сте добри. Аз имам уговорка с университета, че ще продължавам да работим. Това беше началото, аз ви казах още миналата година“. С думи на научните ръководители, които бяха до нас на самата лятна практика и ни помогнаха за нейното превръщане в истински изследователски проект, бе закрита и частта от конференцията, която се отнасяше до с. Свежен. Гл. ас. д-р Борислава Петкова и гл. ас. д-р Елица Стоилова обобщиха нашата работа и като преки наблюдатели обясниха как сме се справили, къде сме се затруднили. Те бяха до нас от началото до края на задачата ни и това беше причината да покажат своето възмущение в момента, в който трябваше да бъдат обобщени резултатите от работата ни. Така с емоция завърши представянето на трети курс.

След обедната почивка събитието премина към своята втора част, свързана с проведените градски изследвания на колегите четвъртокурсници от специалността „Етнология“. Техните ръководители – гл. ас. д-р Мария Кисикова и гл. ас. д-р Стоян Антонов, ни въведоха в процеса на рабо-

На стр. 5 ➔

Пети национален конкурс за есе за 12-окласници организира Философско-историческият факултет

Пети национален конкурс за 12-окласници за есе на тема „Моето място – там, където съм роден(а), или там, където е добре?“ обявява катедра „Етнология“ на Философско-историческия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. В конкурса могат да участват всички ученици от 12-и клас в средните училища в страната с интереси в областта на краезнанието, литературата, българския език, историята, етнографията, туризма и културното наследство.

преподаватели от Философско-историческия и Филологическия факултет на Пловдивския университет. Оценяването се извършва по шестобалната система в граници „слаб 2“ – „отличен 6“, с точност до 0,10. Авторите на класираните есета с оценка минимум „мн. добър 4,50“ ще бъдат лично уведомени и поканени да представят своите разработки пред комисията. Крайната оценка се формира от средноаритметичния сбор на оценката от есето и от представянето пред комисията.

Конкурсът ще се проведе в две равностойни сесии, всяка от които съдържа три етапа. Първият етап е представяне на конкурсните материали – до 22 март за първата сесия и до 1 май за втората сесия, в електронен вид на адрес: pu-konkurs@uni-plovdiv.net. Ако писмените работи се изпращат на хартиен носител, те трябва да бъдат до адрес: Философско-исторически факултет – Деканат, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, ул. „Цар Асен“ № 24, 4000 Пловдив. Трябва да бъдат включени и данни за кореспонденция: трите имена на участника, град, училище, клас, пълен пощенски адрес и телефон.

Есето представлява самостоятелна писмена разработка в обем до 4 стандартни страници по посочената тема. Специално разработени насоки за подготовка на ученическо есе участниците в конкурса могат да получат на адрес:

<https://logos.uni-plovdiv.net/en/news/-/blogs/22-03-01-05-2019>

Есето трябва да бъде придружено от декларация за авторство (приложена), попълнена и подписана от автора. При изпращане по електронна поща подписаната декларация трябва да бъде сканирана в .pdf или .jpeg. Есета без декларация за авторство няма да бъдат допускани до конкурса.

Вторият етап е оценяването на конкурсните материали – до 5 април за избраните да се включат в първата сесия и до 13 май за втората сесия. Есетата ще бъдат оценявани от комисия от

Третият етап е представяне на класираните писмени разработки – до 22 април за първата сесия и до 31 май за втората сесия. Всеки автор на есе ще разполага с 15 минути, за да представи своите идеи. Членовете на комисията ще задават въпроси на участника. Есето трябва да отговаря на следните критерии: оригиналност и атрактивност на съдържанието, лично отношение на автора, аргументираност по темата, убедителност при представянето пред комисията. До конкурса не се допускат есета, копирани от други източници.

Авторите на първите три есета, класирани от комисията, ще получат награди от Философско-историческия факултет, а с оценка от националния конкурс всички класирани участници могат да изберат да се запишат в бакалавърските програми „Етнология“ или „Социална антропология“ в Пловдивския университет през учебната 2019/2020 г., вместо да полагат кандидатстудентски изпит по български език, ако отговарят на условията за прием, посочени в справочника на Пловдивския университет:

При минимум „отличен 5,50“ класираните участници могат да се запишат в избраната от тях бакалавърска програма в деня на подаване на кандидатстудентски документи.

При „добър 4“ до „мн. добър 5,25“ участниците могат да участват в класирането за специалностите „Етнология“ или „Социална антропология“ (по избор).

Катедра „Етнология“ започна годината със...

➔ От стр. 4

та и разясниха накратко каква е била неговата специфика. Представянето премина в две сесии под едно наименование: „Градски пространства и трансформации“, а модератори бяха Християна Кънева и Георги Иванов.

Първата сесия откри Ангел Стойчев със своя проект „Graffiare Smyrna“, който бе представен по метода автоетнография. След него се изяви Радосвета Раколиева с драматичната история „В двата края на севера“, разказала ни за разбирането на стереотипите и предразсъдъците в две противоположни общности чрез любовта на момче от турски произход и момиче от ромски. В сесията се представи още Нико-

ла Стефанов с наблюдението му „Един ден в парка“, където той разгледа и описа процеси и явления от парка „Рибница“ и ни показа интересни кадри. Сесията завърши с презентацията на Мария Кирова, която за изследователски терен също бе избрала парка „Рибница“ и така допълни представянето на своя колега. Градското пространство се оказа интересно за дискутиране и много от гостите се включиха със своите въпроси към колегите изследователи.

Последната сесия на конференцията завърши с представянето на Яница Еленска, Кадри Мехмедов и специалното участие на Мария Колева, магистър етнолог от Университета „Лион 2 – Люмиер“ във Франция. Яница

ни представи своите идеи „Реални и въобразени пространства“ с предложения как две неизползвани места в квартал „Христо Смирненски“ могат да бъдат облагородени. Кадри ни разказа за „Трансформиращо се пространство“ – основен акцент в етнологията и антропологията. Конференцията завърши една от възпитаничките на катедра „Етнология“, заминала да учи в престижния университет в Лион – магистърът по етнология Мария Колева. Тя ни представи темата „Границите на играта. Дихотомията реалност – нереалност. Проблеми в разбирането на „Магическия кръг“, в която чухме подробно за ЛАРП – игрите и участниците в тях, както и за теоретичната рамка на игровия процес. Следваше и

последната за конференцията дискусия, след която дойде ред доц. Златкова, д-р Кисикова и д-р Антонов да връчат заслужено грамоти на етнологите от четвърти курс. За тях имаше по още една специална грамота – от Общинската фондация „Пловдив 2019“ за участието и приноса им в проекта „Кварталите на Пловдив ЗАЕДНО“.

С обобщаващи думи и благодарности към всички участници в конференцията завърши повече от 6-часовото събитие, което бе вълнуващо преживяване за нас, младите изследователи, и нашите преподаватели. Подобен вид академични изяви са полезен опит за студенти, на които предстои още научноизследователска дейност и участие в други научноизследователски проекти.

Комисията по досиетата гостува в Университета и представи том 44 от поредицата „Из архивите на ДС“, който е посветен на бялата емиграция в България

**Доц. д-р Георги МИТРЕВ,
доц. д-р Русалена ПЕНДЖЕКОВА-ХРИСТЕВА**

На 16 януари 2019 г. в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) по инициатива на катедра „История и археология“ при Философско-историческия факултет гостуваха членове и експерти на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия (КРДОПБГДСРБНА), по-известна в публичното пространство като Комисия по досиетата.

Официалният повод за посещението бе премиерата на 44-тия документален сборник от поредицата „Из архивите на ДС“ – „Държавна сигурност и бялата емиграция в България (1944 – 1991)“.

Преди официалното представяне ръководството на Комисията по досиетата – в лицето на председателя г-н Евтим Костадинов, заместник-председателя г-н Айруш Хаджи, секретаря Мариана Даракчиева и един от членовете – Борис Михайлов, се срещна с ректора на ПУ проф. д-р Запрян Козлуджов, който с гордост разказа за осъществените значими резултати и постижения на Университета в образователната, научноизследователската и административно-управленската дейност. Той сподели с гостите и за успешния старт на първия випуск на новооткритата специалност в ПУ „Документалистика и архивистика“ и изрази увереност в нейното укрепване и бъдещо развитие. На срещата присъстваха и ръководителят на катедра „История и археология“ – доц. д-р Георги Митрев, и преподавателят по архивистика в катедрата доц. д-р Русалена Пенджекова-Христева.

Г-н Костадинов на свой ред благодари за гостоприемството и покани домакините да посетят Централизирания архив на комисията в Баня, за да се запознаят и на място с неговата организация, функциониране и статут. Обсъдена бе и възможността за подготовката и подписването на двустранно споразумение за обединяване на усилията и за осъществяване на бъдещи съвместни дейности и сътрудничество в областта на

учебно-практическата, научноизследователската, издателската и популяризаторската дейност. По този начин би се засилила взаимовръзката

Срещата, която се проведе в Университетската библиотека, премина при голям интерес

между образователната дейност и практиката с цел постигане на общоприетите европейски стандарти, повишаване на качеството на обучението и засилване на връзката с потенциалните работодатели.

Представянето на сборника започна в 12.30 часа в залата на Централната университетска библиотека, която се оказа препълнена от преподаватели, студенти, граждани и журналисти.

Модератор на срещата бе доц. д-р Русалена Пенджекова-Христева. Събитието бе открито с приветствието за добре дошли от доц. д-р Георги Митрев от името на катедра „История и археология“ в ПУ.

В първата част на срещата г-н Костадинов направи презентация за дейността на Комисията по досиетата, представяйки нейните основни задачи, постижения и трудности от създаването ѝ през 2007 г. досега.

на множество публикации, но не и след това, поради което представеният сборник е опит за въвеждане в научно обращение на неизвестни по темата документални свидетелства.

Обърна внимание, че обобщената на работата по тази линия винаги се намира във „вражеските настроения“ на представителите на белоемгрантското малцинство, които са потенциален обект на чуждите разузнавателни централи. Изтъкнато бе, че в началото на 50-те години „контингентът“ по белоемгрантска линия вече е установен и е направена проверка на всички лица, които са били в окупационния корпус в Югославия или на Източния фронт, а голяма част от тях са арестувани и след проведено следствие са изпратени в ТВО. Той подчерта също, че до 1956 г. работата по линията се извършва от цяло отделение, а след това до 1962 г. по нея работи един оперативен работник. От тази година насетне линията е закрыта, през 1973 г. в Центъра отново работят 3 души, а в окръзите не се извършва дейност.

Г-н Цветков сподели, че това направление в работата на Държавна сигурност сякаш още от самото си начало е привнесено от съветските власти и служби, като особено ясно това си проличава от края на 50-те години на ХХ в., когато акцентът се измества извън пределите на България, когато той е поставен върху дейността на международни „белоими-

Той направи и кратък анонс по темата за белогвардейците, като подчерта, че нито една сфера от живота на страната не е останала без наблюдение от репресивните служби в годините между 1944 и 1989 година у нас.

Във втората част на срещата Марко Цветков, старши експерт от отдел „Изследване и публичност на архивите“ при комисията, представи новоиздадения документален сборник „Държавна сигурност и бялата емиграция в България (1944 – 1991)“.

В своята презентация като съставител на сборника той разказа подробно за събитията, съпътстващи работата на ДС по бялата емиграция, пречупени през призмата на документите на репресивния апарат на Българската комунистическа партия по време на тоталитарния режим. Сподели, че темата за бялата емиграция в България за периода до 1944 г. е обект

Русисти от всички поколения отбелязаха заедно Деня на руските студенти

Дни преди празника на руските студенти – Татянинден, преподаватели и студенти русисти от Пловдивския университет отбелязаха събитието по покана на Катедрата по руска филология и Центъра за руски език и култура. Трогателна и паметна вечерта направи присъствието на много от пенсионираните преподаватели от катедрата, които споделиха радостта си от оказаното им уважение и внимание.

Доц. д-р Юлиана Чакърова – ръководител на катедрата, и доц. д-р Надя Чернева – директор на Центъра за руски език и култура, се обърнаха към колегите си с думи на благодарност за положения дългогодишен труд и неоченимия им принос в разпространението на руския език, литература и култура.

Доц. Чернева направи кратък обзор на акцентите от работата на Руския център през изминалата 2018 година, като обърна специално внимание на провения се на 17 и 18 декември IX коледен благотворителен базар в помощ на отделението по детска онкохематология към УМБАЛ „Свети Георги“.

Деветото издание на събитието се проведе на два щанда – в Нова сграда и в бистро „Ф10“, съвместно с Класна стая „Конфуций“ при ПУ, с подкрепата на Катедрата по руска филология и със съдействието на Студентския съвет, припомни

доц. Чернева. В безвъзмездната акция с приготвена храна, авторски украси, картички и други ръкоделия се включиха студенти русисти и китаисти, средношколци от Националната търговска гимназия „Хуманитарната гимназия „Св. св. Кирил и Методий“ и Френската езикова гимназия „Антоан дьо Сент-Екзюпери“, както и много приятели на Центъра за руски език и култура и Класна стая „Конфуций“.

Резултатът от усилията на всички участници в базара стана подписването на Договор за дарение между Пловдивския университет и УМБАЛ „Свети Георги“ в размер на 2000 лв., които бяха преведени по банкова сметка на Отделението по детска онкохематология към болницата и използвани за закупуване на специално оборудване за нуждите на отделението, обясни директорът на Руския център.

Учениците и студентите – участници в благотворителния базар и гости на вечерта, получиха специални грамоти и най-вече удовлетворение от безценния си принос за доброто дело.

Празникът продължи под звуците на музикални изпълнения и задушежни разговори между поколенията.

Анастасия КЕХАЙОВА –
Център за руски език
и култура

Преподаватели от Катедрата по руска филология

Учениците и студентите, които се включиха в благотворителния базар, получиха специални грамоти

Участници в благотворителния базар в Нова сграда

➔ От стр. 6

грантски“ организации срещу СССР и световното комунистическо движение. Посочи, че от края на 60-те години на ХХ в. в работата си по белоемигрантите Държавна сигурност е в тясно сътрудничество, планира и извършва съвместни агентурно-оперативни мероприятия с V управление на КГБ.

Накрая отбеляза, че сборникът „Държавна сигурност и бялата емиграция в България (1944 – 1991)“ включва 128, а разширеният му електронен вариант – 248 документа, под-

Комисията по досиетата...

редени по хронологичен принцип.

Изказване направи и доц. д-р Валентин Петрусенко, специалист по съвременна обща история в катедра „История и археология“. Той сподели с присъстващите, че е потомък на белоемигранти, тъй като дядо му е бил офицер от доброволческата армия на генерал Врангел. Разказа и спомени от детството си, разкриващи отношението на тогавашната власт към това население.

В последвалата дискусия участие взеха наследници на бялата емиграция в България, които изнесоха интересни факти и лични преживявания от този период от историята на България.

В заключителната част на срещата във връзка с обучението на студентите от историческото направление и за нуждите на всички заинтересувани читатели бяха връчени и предоставените като дарение документални издания от спе-

циализираните поредици на Комисията по досиетата. Директорът на университетската библиотека г-жа Милка Янкова благодари за пълния комплект от предоставените томове от поредицата „Из архивите на ДС“ и връчи на председателя на комисията Евтим Костадинов благодарствено писмо, в което бяха цитирани думите на патрона на Пловдивския университет – Паисий Хилендарски: „...с четене на старите летописи и с чуждото умение трябва да попълним недостатъчността на нашите години за обогатяване на разума“.

**Проф. д.ф.н.
Никола БАЛАБАНОВ**

Първи март 1869 година може да се смята (условно) за рождена дата на един от фундаменталните закони на природата – периодичното изменение в свойствата на химичните елементи. Ярка илюстрация на този закон е съществуването на Периодичната система на елементите.

В популярната литература се разказва за „щастливата“ първомартенска нощ през 1869 година, в която на руския учен Дмитрий Иванович Менделеев се присънила таблица на химичните елементи. Самият учен по-късно споделя, че продължително време е мислил за съставянето на такава таблица и една сутрин (именно на 1 март) бил осенен от идеята за нейната постройка.

Според мене големите открития в науката могат да се оприличат на мълниите и гръмотевиците по време на буря. Основание за това ми дава популярната метафора, която сравнява необяснените (загадъчните) явления с облациите. Както е известно, облациите представляват огромни натрупвания на водни капки и ледени кристалчета. При определени условия може да настъпи гигантски електрически искров разряд, който се проявява като т.нар. „мълния“, съпроводена с гръмотевица. Подобно на това, в определени области на научната „атмосфера“ могат да се натрупат експериментални факти и да образуват „облаци“. В даден момент и там може да настъпи „разряд“, да блесне светкавица, което ще доведе до изясняване на „небосводата“ – откриването на правилното обяснение. В науката обаче светкавиците могат да се уловят само от подготвени за това специалисти, които продължително време са били насочили своето мислене към загадъчните обекти.

В духа на тези разсъждения може да се каже, че научната атмосфера на XIX век е била наситена с информация за известните химични елементи. Открити били няколко десетки елементи (над 60), изследвани и определени били техните физични и химични свойства. Назрявала идеята за тяхното систематизиране. Опити за такова систематизиране били направени от видни учени химици в различни страни: Й. Дьоберайнер (Германия, 1829 г.), Г. И. Хес (Русия, 1849 г.), А. Б. Шанкуртуа (Франция, 1862 г.), Х. Нюландс (Англия, 1866 г.) и др.

В класификациите на посочените учени били открити някои частни прояви на периодичната закономерност в света на химичните елементи. Нито един от тях обаче не достигнал до формулирането на общ закон. Това се удало на руския учен, професор в Санктпетербургския университет, Дмитрий Иванович Менделеев.

Както вече споменахме, след продължителни размисления и опити да систематизира химичните елементи, на 1 март 1869 г. (може да е след приятна утринна освежителна дрямка) Д. И. Менделеев успял да „чуе“ гърмежа и да „улови“ светкавицата от загадъчния „облак“, наситен с информация за химични елементи. Същия ден той изпратил съобщение за своето откритие на много руски и чуждестранни колеги. Ученият въздържано нарекъл своето откритие „Опит за система на елементите въз основа на техните атомни тегла и химически сродства“.

С какво повече е разполагал Д. И. Менделеев, за да направи своето откритие? Историята учи, че за да се направи голямо откритие, са необходими не само знания в определена област, но още и тънка интуиция за тяхното обобщение, както и научна смелост, за да се преодолеят стереотипите в мисленето. Менделеев явно е притежавал тези качества, за което свидетелстват решителните му действия при конструирането на Системата. Той си е позволил: първо, да коригира атомните тегла на някои елементи, отдавайки превес на химичните сходства, и второ, уверен в съществуването на обща постройка, той оставил празни места (клетки) за хипотетични елементи с убеждението, че те присъстват в природата, но още не са открити. Въз основа на такава увереност Менделеев

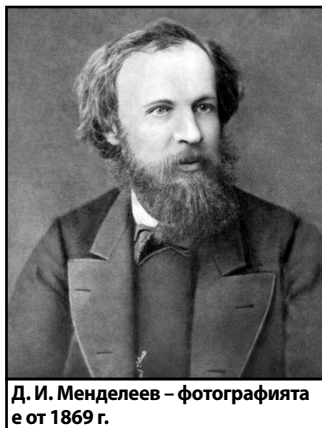
ДВЕ КРАСИВИ МАРТЕНИЦИ

(За две велики открития, направени

1. ОТКРИТИЕТО НА Д. И. МЕНДЕЛЕЕВ

ев предвидил съществуването на няколко елемента, които той условно (именно според химичното им сходство с други елементи) нарекъл ека-бор, ека-алуминий и ека-силиций.

Естествената реакция на повечето учени колеги била отрицателна. Промяната настъпила след няколко години, когато започнали потвържденията на Менделеевите предсказания. Макар и с други имена (свързани с родината на откривателите), празните клетки в таблицата били запълнени с елементи, свойствата на които били предсказани от руския учен. През 1875 г. бил открит елемент, който заел 31-вата клетка в таблицата, наречен от Менделеев ека-алуминий. Авторът на откритието го нарича галий. През 1879 г. е открит ека-борът, наречен от откривателя скандий. През 1886 г. е открит елементът германий, предварително наречен от Менделеев ека-силиций.

Д. И. Менделеев – фотографията е от 1869 г.

Тези открития бележат триумфа на Менделеев, но са и повод за нови неприятности срещу него. Няма Моцарт без Салиери! Няма успехи без завистници и обругатели. Без да се спирам на подробности, ще се огранича само с факта, че през 1880 г. Руската академия на науките отхвърля кандидатурата на Менделеев за неин член.

Въпреки че е живял няколко години след учредяването на Нобеловите премии, той не бил удостоен с тази награда независимо от безспорните му заслуги. По-конкретни и по-далновидни са се оказали студентите на Менделеев, които на неговото погребение са носили сътворената от професора таблица на елементите. Бих добавил, че голямата „плесница“ за онези учени, недооценили заслугите на Менделеев, е по-късното решение на авторитетните органи да нарекат „менделеевий“ 101-вия елемент в таблицата на елементите, а настоящата 2019-а да бъде обявена от Генералната асамблея на ООН за Международна година на Периодичната система.

Редно е да отговорим на въпроса: Какво е значението на откритията от Менделеев закон и на Таблицата, построена въз основа на този закон?

Първо, Периодичната система представлява изключително богато хранилище на информация за химичните елементи и техните съединения;

Второ, в таблицата са заложили възможности за синтезиране на нови материали, голяма част от които бяха реализирани в епохата на научно-техническия прогрес;

Трето, Менделеевата таблица представлява своеобразен компас за ориентиране в областите зад известните елементи и ключ за отваряне на крепостите, зад които природата ги е „скрила“.

Физическият смисъл на Периодичния закон е бил изяснен след откриването на структурата на атома и построяването на атомната теория. Нека припомним, че и през втората половина на XIX век, когато е създавана Системата, атомната идея още не е завладяла умовете на учените. Напротив, не са малко маситите европейски учени, които отхвърляли съществуването на атомите. За равнището на знанията за атомите в края на онова столетие можем да съдим по статията на Д. И. Менделеев „Вещество“, публикувана през 1892 година. Като споменава, че съществуването на атомите е „само една хипотеза“, той посочва основните представи за тях:

1. Химичните атоми на всеки елемент са неизменни;
2. Всички атоми на даден елемент са еднакви;
3. Съществена характеристика на атомите е тяхното тегло;
4. Не е възможно взаимното превръщане на атомите на различните елементи.

Само няколко години по-късно тези представи за атомите са преобърнати. В основата на този поврат стои явлението радиоактивност, открито през 1896 г.

НА „РЕВЕРА“ НА НАУКАТА

на 1 март в различни години)

2. ОТКРИТИЕТО НА БЕКЕРЕЛ – 1 МАРТ 1896 ГОДИНА

Деветдесетте години на деветнадесетото столетие са години на своеобразен „лъчев бум“. Усилено се изучават лъчи с различен произход и различни свойства: флуоресценция и луминесценция, катодни и анодни лъчи, ултравиолетови и инфрачервени и т.н. Сензация предизвиква откритие, направено от немския учен В. Рънтген в края на 1895 г. Изследвайки катодните лъчи, той забелязал възникването на непозната дотогава лъчение, което нарекол Х-лъчи (по-късно били наречени с неговото име).

Ученият веднага изпратил съобщение за откритието си, в някои случаи съпроводено с първите рентгенови снимки в качеството на новогодишни картички. Само след три седмици на събрание на Френската академия на науките Анри Поанкаре (физик и философ) направил съобщение за откритието на Рънтген. Същевременно той изказал хипотезата, че рентгеновите лъчи са свързани с флуоресценцията и винаги възникват с луминесциращи вещества.

Един от слушателите на това съобщение, Анри Бекерел, буквално от академичната зала се втурнал в лабораторията си, за да провери тази хипотеза. Освен от изгарящото го любопитство (важно качество на учения) той бил стимулиран от предшестващите продължителни изследвания, които провеждал върху флуоресценцията на уранови образци.

Знаейки от своите изследвания, че под действието на слънчевите ултравиолетови лъчи урановите образци светят, той решил да видоизмени своята опитна постановка, като под облъчваните (от Слънцето) образци поставил увита с черна хартия фотографска плака. Още първите опити показали, че плаката регистрира някакво лъчение. Но това не била познатата флуоресценция, а друг вид лъчение.

Целия февруари Бекерел провеждал подобни изследвания и стигнал до извода, че хипотезата на Поанкаре се потвърждава. Това свое заключение той докладва на поредното събрание на Академията – на 24 февруари. И друг път съм споделял, че този случай е пример, когато от образцово проведени експерименти може да се направи погрешен извод.

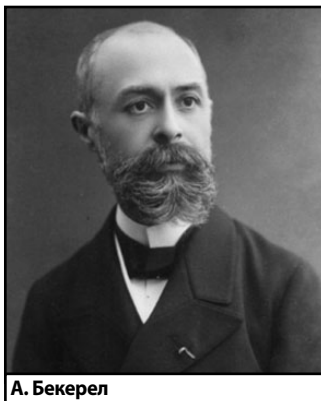
Като съвместен учен, Бекерел продължил своите изследвания. И тук сякаш природата „решила“ да му помогне за правилното заключение. Времето през последните дни на онзи февруари било „лошо“ (ако въобще може да се говори така за времето). Липсата на слънце и лишен от възможността да облъчва образците си, Бекерел прибрал цялата постановка в един от лабораторните шкафови.

Верен на изследователските си правила, ученият решил на 1 март (това било неделен ден!) да прояви фотографската плака и да се подготви за следващите сеанси. Каква била изненадата му, когато установил наличието на светли петна върху плаката.

Още на следващия ден, 2 март, Бекерел докладва в Академията за своето откритие – урановите образци изпускат нов вид лъчи, неизвестни дотогава на науката. Затова отново можем да посочим 1 март като рождена дата на явлениято радиоактивност. То било наречено така от съпрузите Мария и Пиер Кюри, продължили опитите на Бекерел.

Много често откритието на Бекерел се дава като пример за случайно откритие. Действително звучи примамливо – важно е да имаш късмет! Ще обърна внимание на две обстоятелства около откритието:

– Бекерел продължително време се е занимавал с изследване на лъченията, изпускани от уранови образци, колекция от която бил наследил от своя баща Александър Бекерел (1788 – 1878 г.). Както се казва, изследванията на флуоресценцията са били „семеино дело“ на династията Бекерел.

А. Бекерел

– Нека припомня още веднъж, че откритието е направено в неделен ден. За истинския учен няма разлика между делничен и празничен ден! Истинският учен постоянно мисли за обекта на своите изследвания, търси нови и нови факти. Търсенето е в основата на всяко откритие – и голямо, и малко.

Това твърдение ме подтиква отново да се спра на една легенда, известна като „Метод на Серендитепите“

Според легендата в Древен Цейлон (с тогавашно име Серендипа) живеели трима принцове, които притежавали уникалната способност, търсейки нещо интересно, да откриват друго, още по-ценно нещо.

В историята на науката са известни много случаи, които могат да се тълкуват като пример за прилагането на този метод. Ще посоча някои такива от по-новата история на физиката:

– През 1895 г. Рънтген търсел нови свойства на катодните лъчи, а вместо това открил лъчите, наречени на негово име;

– През следващата 1896 г. А. Бекерел търсел

нови прояви на рентгеновите лъчи и открил радиоактивността;

– През 1939 г. немските учени Хан и Щраеман търсели трансуранови елементи, като облъчвали уран, а открили деленето на ядрата, което се оказало източник на огромна енергия.

Изводът е: природата се отблагодарява на онези, които търсят нейните прояви и обясненията на нейните явления. Важното е да се търси!

След като отделихме достатъчно внимание на двете открития, редно е да се запитаме: има ли нещо освен еднаквата дата на тези открития, което ги свързва? Да, има и то е много съществено.

Откриването на явлениято радиоактивност поставя начало на нов етап в историята на атомната физика. Нещо повече, поставя се начало на нова епоха в историята на човечеството. Неслучайно Айнщайн сравнява това откритие с откриването на огъня от човека.

Пряко следствие от изследванията на радиоактивността било откриването на нови химични елементи. Изследвайки радиоактивността на уранови образци (при обработване на тонове уранова руда), съпрузите Мария и Пиер Кюри открили още през 1898 г. два нови елемента, които били наречени „полоний“ и „радий“.

Още в хода на тези изследвания М. Кюри изказала предположението, че излъчването на урана представлява свойство на неговите атоми. По-подробните изследвания в края на XIX столетие показали, че радиацията е поток от алфа-, бета- и гама-лъчи, източник на които се явяват атомите на радиоактивните елементи.

Ерата на „неделимия атом“ завършила! Станало ясно, че в атома има още по-малки частици, че атомът е сложна система. Започнали да строят модели на атома. В едни модели той бил уподобяван на „пудинг със стафиди“ (ролята на стафиди изпълнявали електроните, пръснати в някакво „тесто“), в други – на планетата Сатурн с обкръжаващите я пръстени. Освен това през 1903 г. Ръдърфорд изказал хипотезата, че радиоактивното разпадане представлява самопроизволно разпадане на атомите на радиоактивните елементи.

По-нататъшните изследвания на Ръдърфорд и неговите сътрудници по разсейване на алфа-частици от тънки метални пластинки довели до важните заключения: за съществуване на ядро вътре в атома и за планетарната структура на атома. Едновременно с това Ръдърфорд открил и първата „ядрена частица“ – протона (1912 г.). През 1913 г. Нилс Бор разработил първата квантова теория на атома, а няколко години по-късно заложил основите на физическото тълкуване на периодичния закон на химичните елементи. Съвременната формулировка на Периодичния закон гласи: Свойствата на атомите се намират в периодична зависимост от заряда на атомните ядра (Z). Зарядът на ядрото е равен на поредния номер на елемента в Системата. Периодичността в свойствата на елементите е обусловена от Периодичното повторение на конфигурациите на външните електронни слоеве на атомите.

Развитие на академичния състав на Пловдивския университет за 2018 година

АКАДЕМИЧНИ ДЛЪЖНОСТИ

ПРОФЕСОР

Ангел Атанасов Голев – Факултет по математика и информатика (ФМИ)
Теодора Атанасова Стайкова – Биологически факултет
Румен Иванов Кънчев – Факултет по икономически и социални науки (ФИСН)
Христина Милева Тончева-Тодорова – Филологически факултет

ДОЦЕНТ

Тодорка Атанасова Глушкова – ФМИ
Александър Пламенов Пенев – ФМИ
Ивелин Алдинов Моллов – Биологически факултет
Димитър Николаев Петров – Химически факултет
Диана Йосифова Дакова – Физико-технологичен факултет (ФТФ)
Ангел Енчев Димитров – ФИСН
Георги Веселинов Ганчев – Юридически факултет
Тервел Николов Георгиев – Юридически факултет
Дияна Николова Василева-Багалева – Филологически факултет
Ани Иванова Кемалова – Филологически факултет
Димитрина Петрова Капитанова – Педагогически факултет
Хилда Нишан Терлемезян – Педагогически факултет
Александър Йорданов Линков – Педагогически факултет

ГЛАВЕН АСИСТЕНТ

Димитър Георгиев Божилов – Химически факултет
Вилислав Иванов Радев – Педагогически факултет
Диана Велкова Стоянова – ФТФ
Емил Георгиев Велев – ФТФ
Стоян Николов Черешаров – ФМИ
Костадинка Тодорова Тодорова – Биологически факултет (Филиал „Любен Каравелов“ – Кърджали)
Красимир Тихомиров Тодоров – Биологически факултет
Слава Христова Цонева – Химически факултет
Катерина Йорданова Козлуджова – ФИСН
Любомир Йорданов Стойчев – ФИСН
Блага Петрова Маджурова – ФИСН
Диана Минкова Димитрова – Педагогически факултет
Деница Ангелова Шаркова – ФМИ
Кирина Димитрова Бойкова – ФМИ

ДВЕ КРАСИВИ МАРТЕНИЦИ...

➤ От стр. 9

Отново ще повтора, че Периодичният закон и Системата на Менделеев изпълняват първостепенна роля в изучаването на цялото многообразие на химичните вещества, както и при синтеза на нови елементи. Второто направление – получаването на нови елементи, получи особено силно развитие след откриването на изкуствената радиоактивност през 1932 г. от Ирен и Фредерик Жолио-Кюри. През следващите десетилетия бяха открити 25 нови химични елементи, които „безпогрешно“ заеха местата си в Периодичната система. Това бе триумфът на тази система. И съвсем логично първият елемент от втората стотица на Системата беше наречен „Менделеевий“.

Какво е стимулирало Д. Менделеев да търси Закон за подреждане на елементите в обща система? Отговор дава самият учен в предговора на своя учебник „Основи на химията“.

„Зданието на науката се нуждае не само от материал, но и от план, от хармония. Именно научният миروглед представлява план и хармония на научното здание... Да се узнае, разбере и обхване хармонията на научното здание с неговите недостроени части, означава да се получи такова наслаждение, каквото дават само висшата красота и истината.“

Тези думи на големия учен могат да се смятат за завещание и съвет към всички, които са се посветили на науката.

НАУЧНИ СТЕПЕНИ

НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ“

Жоржета Петрова Чолакова – Филологически факултет
Ваня Иванова Зидарова – Филологически факултет
Татяна Иванова Ичевска – Филологически факултет

ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“

Слава Христова Цонева – Химически факултет
Васил Митков Колев – Юридически факултет
Славка Христова Грънчарова – Филологически факултет
Димитрия Николаева Дърмонска – Юридически факултет
Маргарита Цонкова Бозова – Педагогически факултет
Юлиян Иванов Петров – Педагогически факултет
Станислав Васков Станев – Юридически факултет
Стоян Николов Черешаров – ФМИ
Деница Ангелова Шаркова – ФМИ
Константина Павлова Граматова – ФМИ
Весела Милчева Генина – Биологически факултет
Фериха Мюмюнова Церкова – Биологически факултет
Мирослав Иванов Антов – Биологически факултет
Пламен Йорданов Нанов – Философско-исторически факултет (ФИФ)
Венета Веселинова Табакова-Комсалова – ФМИ
Светослава Валентинова Манчева – ФИФ
Юлиан Александров Маринов – Биологически факултет
Тодор Минков Рачовски – ФМИ
Тодор Ангелов Ангелов – ФМИ
Марияна Иванова Анастасова-Тумбакова – Юридически факултет
Силвия Александрова Цанкова-Захаријева – Юридически факултет
Стефка Руменова Начкова – Химически факултет
Марияна Валентинова Бизова-Георгиева – Педагогически факултет
Пресентасион Ортега Ортега – Филологически факултет
Гергана Ангелова Петкова-Заралиева – Филологически факултет
Станка Иванова Даутовска – Педагогически факултет
Катерина Йорданова Козлуджова – ФИСН
Красимир Тихомиров Тодоров – Биологически факултет
Мая Пламенова Стоилова – ФМИ
Ивайло Стоилов Василев – Юридически факултет
Свобода Максимова Стоева – ФИФ
Атанас Константинов Блидов – Юридически факултет
Маргарита Христова Атанасова – ФМИ
Кирина Димитрова Бойкова – ФМИ
Валя Спасова Арнаудова – ФМИ
Дамян Димитров Митев – ФМИ
Атанаска Илианова Маджарова – ФИФ
Светлана Любенова Аврамова – Химически факултет
Валентин Ганчев Кабаджов – ФТФ
Кристина Стоянова Крислова – Филологически факултет
Здравко Милчев Минчев – Филологически факултет
Йордан Иванов Стремски – Химически факултет
Игнат Трифонов Игнатов – ФИСН
Мария Вълкова Христозова – Юридически факултет
Владимир Петров Вълев – Юридически факултет
Галя Илиева Шивачева – ФМИ
Пламен Стоянов Георгиев – Юридически факултет
Стефан Николаев Николов – ФТФ
Мариета Иванова Атанасова – ФТФ
Боян Людмилов Блажев – Педагогически факултет
Мирена Иванова Васева – Педагогически факултет
Нина Валериева Тагарова – Юридически факултет

Студент по право от Университета е на стаж в Съвета на Европа по програмата „Еразъм+“

Визитка

Казвам се Станислав Личев и съм студент в последния курс на обучение в Юридическия факултет. По време на следването си в Университета имах удоволствието да се възползвам от чудесните възможности за различни видове студентска мобилност, които предоставя програмата *Еразъм+*. Първоначално успешно осъществих мобилност с цел обучение за един семестър във Факултета по право и политически науки в Нант (Франция). Понастоящем съм стажант в Съвета на Европа в рамките на *Еразъм+ практика*.

Кратки данни за програмата *Еразъм+ практика* (стаж)

Програмата цели да насърчава студенти от ЕС да учат/работят за известен период от време в друга държава – членка на ЕС и Европейското икономическо пространство (ЕИП). Минимумът на времетраене е два месеца, максимумът – една година. Стажът може да протече в предприятие, фирма, неправителствена организация, университетско звено, лаборатория, департамент. Той може да бъде признат за изпълнение на част от учебните задължения на студента или вписан в дипломното му приложение. За периода на мобилност като практика студентите получават безвъзмездна финансова помощ, чийто размер достига до 750 евро месечно.¹

Стъпки при подготовката на стажа

Кандидатстването не е трудно. Необходимо е желаещите да бъдат предварително запознати с процедурата и изискванията, за да не срещат затруднения². Първата стъпка е намирането на място за стажа³, който може да е в международна институция или частна компания, включително и адвокатска кантора, както вече беше споменато. Повечето международни институции набират стажанти по веднъж или най-много два пъти в годината. В моя случай кандидатстването беше в началото, като самият стаж започна в края на годината. Политиките на приемане на кандидати за всяка институция са различни. Аз преминах през три етапа. Първият е селекционна процедура, която е по документи (т.е. кандидатът трябва да набави и представи тези документи). Вторият етап е провеждане на интервю със специалист по човешки ресурси. Последният, трети етап, е отново интервю, но този път – с директора на отдела (на някои места кандидатът попълва и тест)⁴.

След като вече е одобрен от институцията на стажа си, студентът кандидатства за безвъзмездно финансиране по програмата *Еразъм+ практика*. Необходимо е да се премине през отдел „Международно сътрудничество“ на Университета. С оглед на предварително заявения работен език от институцията на стажа този отдел организира комисия по селекцията, която тества езиковите познания на кандидата. Това е финалният етап от процедурата. Ако той приключи успешно, стажът може да започне след оформяне на документите от отдел „Международно сътрудничество“ от страна на Университета.

В момента съм стажант в Съвета на Европа (СЕ)⁵

Това е политическа международна организация, работеща за целите на европейската интеграция специално в областта на правото, човешките права и демократичното развитие на стра-

Станислав Личев на заседание на Съвета на Европа

ните членки (това са 47 държави с население близо 800 милиона души). Седалището на СЕ е Страсбург (Франция). Работните езици на институцията са английски и френски.

Работата ми е изключително динамична, интересна и вълнуваща. Кандидатствах в отдел, който е отговорен за координирането и създаването на препоръки, както и ефективното им прилагане в областта на противодействието на прането на пари и финансирането на тероризма. В отдела отговарям за провеждането на изследвания как определени норми биват прилагани в различни страни членки, провеждането на хоризонтални ревюта и сравнителни анализи. Част от задълженията ми също включват участия в пленарни сесии с делегации на страните членки и международни и наднационални институции като Световната банка, Европейската комисия, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), Международния валутен фонд и др. Много интересен момент от работата ми е, че станах свидетел на прилагането на много и различни техники за дипломация и водене на преговори.

Почти всяка седмица в СЕ протичат семинари, пленарни заседания и уъркшопове, в които на стажантите е позволено да участват. Например в Европейския съд по правата на човека като орган на Съвета се проведе семинар на тема „Малцинства и тяхното интегриране“. Измежду лекторите беше и българският съдия Йонко Грозев, който представи гледната си точка и отговори на всички зададени въпроси.

Междувременно имах възможността да посетя неколккратно Европейския парламент, където присъствах на няколко пленарни заседания и останах с чудесни впечатления.

Социалният живот също е доста вълнуващ. Съществува вътрешна стажантска мрежа, ежедневно се организират събития, разходки, посещения на близки градове и забележителности. По-голямата част от стажантите са юристи или кандидат-юристи, финансирани по „Еразъм“ стажове или от правителствени субсидии. За съжаление, по време на моя стаж не срещнах други стажанти от България и бих желал интересът на студентите от страната ни към тези много полезни за кариерата инициативи да е доста по-висок. Надявам се моят кратък разказ за възможностите за мобилност, които дава програмата *Еразъм+*, да засили интереса и да бъде полезен за бъдещите кандидати. Предстои организирането и провеждането на традиционните информационни дни за дейностите по програмата, в които с удоволствие ще участвам.

В заключение искам да изразя благодарността си към Юридическия факултет и отдел „Международно сътрудничество“ на Пловдивския университет за предоставената възможност да се възползвам от програмата, която несъмнено осигури чудесен старт на моята кариера.

Станислав ЛИЧЕВ

¹ Вж. <https://uni-plovdiv.bg/pages/index/300/>

² Оповестени на сайта на Университета – вж. <https://uni-plovdiv.bg/pages/index/300/>

³ Вж. например обявите на търсещите стажанти институции на <https://uni-plovdiv.bg/pages/index/860/>

⁴ Повече информация за стажа, като условия, задължения, избираемост на стажанта, процес на кандидатстване – вж. <https://www.coe.int/en/web/jobs/traineeships>

⁵ Повече за организацията – вж. <https://www.coe.int/en/web/about-us/who-we-are>

ДУМИ НА ПРИЗНАТЕЛНОСТ

Проф. д.ф.н. Иван Куцаров (4.II.1942 – 31.I.2019)

На 31.01.2019 г. неочаквано ни напусна проф. д.ф.н. Иван Костадинов Куцаров – една от знаковите фигури не само на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, но и на националната и световната лингвистика. С творчеството си, с цялостната си обществена, академична и преподавателска дейност той остави ярка следа в развитието на българското и славянското езикознание.

Проф. Иван Куцаров следва славянска филология в Софийския университет в периода 1963 – 1967 г., през 1972 г. е зачислен за аспирант на проф. Ив. Леков и проф. Св. Иванчев в Катедрата по славянско езикознание. През следващите няколко години е преподавател по съвременен български език в Учительския институт „Христо Ботев“ в родния му град Бургас.

Постъпва в Пловдивския университет през 1974 г. като асистент по съвременен български език и тук изкачва стълбицата на научното и академичното си развитие, органично сраснал се с институцията, за която милееше и за чийто просперитет полагаше грижи и усилия.

През 1978 г. успешно защитава дисертационен труд на тема *Явлението преизказност и преизказването в славянските езици* и му е присъдена научната степен „кандидат на филологическите науки“. През 1981 г. се хабилитира за доцент, през 1992 г. защитава дисертация за научната степен „доктор на филологическите науки“ на тема *Конклузивът в славянските езици*, а от 1995 г. е професор.

Преподавателската му дейност е в областта на славистиката и българистиката: води лекции и упражнения по сравнителна граматика на славянските езици, а след хабилитирането си поема лекционните курсове по морфология на съвременния български език и по увод в славянската филология. Като изявен специалист Ив. Куцаров е канен като лектор и в други университети – по сравнителна граматика и по увод в славянската филология в Софийския университет, а от 1992 г. до 1996 г. – във Великотърновския университет. От 1990 г. е лектор по съвременен български език във филиалите на Пловдивския университет в Кърджали и в Бургас – сега факултет в Университета „Проф. д-р Асен Златаров“. Инициатор е за разкриването на филологически специалности и е първият декан на Филологическия факултет

към Бургаския свободен университет. Безспорни и признати от бургаските филолози са заслугите му за ускореното развитие на местния академичен състав. Той беше голям приятел и на Шуменския университет – незабравими ще останат спомените от срещите на катедрите по български език в двата университета на научните лингвистични форуми по негова инициатива.

В лицето на Ив. Куцаров Пловдивският университет имаше големия шанс да бъде ръководен от способен и всеотдаен администратор. Той е не само основателят на Филологическия факултет, инициаторът и дейният радетел за развитието на специалността „Славянска филология“, но и водещата фигура, която с далновидност и безспорна дарба на ръководител повече от четиридесет години работеше за изграждането и за авторитета на пловдивския филологически факултет. От 1984 до 2002 г. Ив. Куцаров е ръководител на Катедрата на български език в

КЪМ УЧЕНИЯ И УЧИТЕЛЯ

Пловдивския университет; бил е декан на Филолого-педагогическия факултет, заместник-декан и многогодишен декан на Филологическия факултет; заместник-ректор по учебната дейност, а от 2003 до 2011 г. поема поста на ректор на Пловдивския университет.

Той печели авторитет и признание и в национален мащаб, което показват заеманите от него длъжности – бил е заместник-председател на ЦС на Съюза на българистите; председател на Комисията по българистика при Министерството на образованието и науката; член на Президиума на Висшата атестационна комисия (ВАК), дългогодишен член на Специализирания научен съвет по езикознание при ВАК, член на Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства към Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) към Министерския съвет, член на Комисията по граматически анализ към Международния комитет на славистите.

Научните интереси на Ив. Куцаров са в областта на славянското и българското езикознание. Той е широко известен и световно признат автор – трудовете му са публикувани във Франция, Чехия, Словакия, Полша, Русия, Украйна. Участвал е в много национални и международни научни конференции и конгреси. Безспорните приноси на Ив. Куцаров обясняват не само тази популярност, но и многобройните положителни отзиви, които творчеството му е получило. Работите му са цитирани от авторитетни изследователи (А. В. Бондарко, Е. И. Дьомина, А. Е. Супрун, Т. Н. Молошная, К. Чвани, Й. Линдстет, Зл. Генчева-Декле, Я. Петър, В. Фридман, Д. Сонди, Ж. Фьойе, Б. Ю. Норман, М. Коритковска, Х. Ро Хауге, М. Чейка, Л. Ухлиржова, Х. Валтер, А. Хулт, М. Врина и мн. др.) – във Франция, Чехия, Словакия, Полша, Русия, Украйна, Германия, Белгия, Финландия, Сърбия, Румъния, Швеция, САЩ, Италия, Унгария.

Творческата характеристика на Ив. Куцаров е едновременно благодатна и задължаваща, защото той има особена роля в изграждането на езиковата ни наука. Не само заради множеството проблеми, коментирани в различна жанрова форма и подложени на задълбочен анализ в научните му работи, но и защото неговото творчество е сред първите, основаващи се на предварително уговорена и прецизирана научно-методическа база, с последователно и съзнателно прилагане на единен изследователски подход.

Цялостното научно творчество на Ив. Куцаров обхваща три тематични кръга. Първият е свързан с историята на славянската филология и спецификата на българския език в славянското езиково семейство. Вторият – с историята на българската граматика. Третата, основната група научни изследвания, е посветена на българската глаголна морфология. Първата книга на Ив. Куцаров, *Увод в славянската филология. Езикова славистика* (1980 г.), е резултат от пряката му преподавателска работа, но едновременно с това представя проблематика, трайно присъстваща в творчеството му – историята на славистиката, на която са посветени множество публикации. Съпоставителни са и дисертационните му трудове: кандидатският – *Явлението преизказност и преизказването в славянските езици*, и докторският – *Конклузивът в славянските езици*. В отделни глави на *Увод в славянската филология* е разгледано делото на най-значителните представители на славистиката – Й. Добровски, Ал. Х. Востоков, Б. Копитар, П. Й. Шафарик, Фр. Миклошич, В. Ягич.

С изключение на трудовете по история на славистиката и сравнителна граматика, с които започва преподавателската му дейност в Пловдивския университет през 1974 г., повечето изследвания на Ив. Куцаров имат структуралистичен характер. Те са изцяло повлияни от теоретичните постановки на Пражката школа (не е случаен фактът, че авторът е бохемист); спонтанно съгласувани със сосюрианските постулати; модифицирани

в определена степен от руската традиция и авторитета на Р. Якобсон, а общотеоретичната основа на изследванията си Ив. Куцаров експлицитно свързва с ранните трудове на А. В. Бондарко. Той утвърждава неговата понятийна система като едно от възможните решения на терминологичната безпътница в съвременното езикознание. Като цяло научнотворческият потенциал на Ив. Куцаров е резултат от проучванията върху историята и съвременното състояние на славянските езици, които предхождат системно-структурното описание на българската морфология, и този факт именно съставлява неговата творческа самобитност.

Основните трудове на Ив. Куцаров са свързани с общата теория на морфологията и с глаголната морфология на съвременния български език. Той е автор и на няколко граматики на българския език – *Лекции по морфология* (1997) и *Съвременен български език* (1998, в съавторство с Т. Бояджиев и Й. Пенчев), а също и на сборника със статии *Проблеми на българската морфология* (1993 г.). С голям интерес е посрещнат публикуваният през 1985 г. *Очерк по функционално-семантична граматика на българския език*, претърпял две издания. *Очеркът* е първата и единствена досега българска функционална граматика и е най-цитираното съчинение на Ив. Куцаров и у нас, и в чужбина. През 2007 г. излиза и капиталният му труд *Теоретична граматика на българския език. Морфология*, който е резултат от многогодишни изследвания и анализи на българските морфологични явления. Това е най-обширната, всестранна и задълбочена теоретична интерпретация на българската морфологична система, правена досега. Значими теми, свързващи се най-вече с името на Ив. Куцаров, са и отнасящите се до преизказността и конклузива (*Конклузивът в славянските езици*, 1991; *Преизказването в българския език*, 1984; *Едно екзотично наклонение в българския глагол*; множество статии).

Интересът на Ив. Куцаров към славистичната проблематика проличава и от последователното отразяване на славистични конгреси, семинари и други научно-образователни и културни форуми. В средата на 2002 г. стана факт и неговото фундаментално за славистиката изследване *Славяните и славянската филология* (2002 г.), обхващащо около 1000 страници. Този забележителен труд по история на славистиката и българското езикознание включва имената и творчеството на огромна част филолози слависти, развойните тенденции и перспективи пред тяхното дело, историята на славистичните конгреси.

Умението на проф. Ив. Куцаров да представи лекциите или докладите си на научни форуми интересно и увличащо беше всеизвестно. И неслучайно той подготви десетки дипломанти и докторанти, които са последователи на неговите научни идеи и теории. Всички те, независимо от мястото, където работят, се смятат и за представители на създадената от него Пловдивска морфологична школа.

Творческата характеристика на един толкова продуктивен автор, какъвто е проф. д.ф.н. Ив. Куцаров, му отрежда достойно място сред езиковедите, които формират облика на съвременното българско езикознание. Научното творчество на Ив. Куцаров е умалена проекция на глобалните тенденции в лингвистиката – и само по себе си, и в контекста на цялото българско езикознание. В този смисъл то е новаторско и в същото време така естествено зачитащо и надрастващо българската традиция, че предизвиква обясним респект. То показва и отговорно отношение към многостранните дейности на учения и преподавателя; грижа и възискателна благосклонност към израстването на младите; увереност, че с днешната работа подготвяме неизбежното утре на собствената си професия.

Поклон пред паметта му!

Вера МАРОВСКА, Диана ИВАНОВА

Непубликувано интервю с проф. д.ф.н. Иван Куцаров

Познавам проф. Куцаров от студентските си години, той беше нашият професор по морфология на българския език. По-късно го опознах и като администратор и ректор на Университета. Години след това имах шанса отново да се срещна с него и да разговаряме. Причината беше работата ми в рамките на научноизследователски проект, занимаващ се с проучване и дигитализиране на институционалния архив на Пловдивския университет. Ние с колеги от катедра „Етнология“ събирах-

Проф. д.ф.н. Иван Куцаров

И си мисля, че ако ми кажат: „Ето – ти можеш да станеш безсмъртен! Избери си една година“, няма да се върна нито една година назад. От нищо не се отказвам.

ме живата памет на университетската историци, спомени и разкази на дългогодишни служители и преподаватели, които създадоха многопластов, пулсиращ и пъстър образ на институцията. Аз имах шанса да разговаря с проф. Куцаров. Интервюто се проведе на 11.07.2014 г. в кабинета му – сред книги, учебници, документи и цигарен дим. В разговора обсъждахме научната и

административната му кариера, промените в ПУ, работата със студентите и колегията. Откъси от това и други интервюта публикувах в сборника по проекта.

Тук подбрах мнения и изказвания, които красноречиво говорят за интелигентността, характера и духа на проф. Куцаров. Те не се нуждаят от коментар...

В памет на професор Иван Куцаров!

МК (Мария Кисикова): **Представете се, ако обичате.**

Иван Куцаров (ИК): Иван Куцаров, професор в Пловдивския университет, доктор по филология от 1977 година, доктор на филологическите науки от 1991-ва, доцент от 1981 и професор от 1995 г., филолог, славист и българист, завършил съм славянска филология, чешки профил, в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

МК: **Как се насочихте към филологията?**

ИК: Аз обичах филологията и особено граматиката. Бях един от малкото, които станяха филолози не от любов към литературата, което беше масово явление, а именно към граматиката. И като студент изцяло бях ориентиран към езиковедските дисциплини. Вярно е, че като ученик бях най-силен по математика и под натиска на баща ми една година съм следвал в Техническия университет, тогава МЕИ. Но след първата година кандидатствах отново и бях приет в „Славянска филология“ – много елитна специалност тогава. Казваха ни елита на Филологическия факултет. Да влезеш в СФ, по това време беше около 50 пъти по-трудно, отколкото да те приемат в „Право“.

МК: **Как започна кариерата Ви?**

ИК: В началото бях учител, после се обяви конкурс за преподавател по съвременен български език в Учителския институт в Бургас и започнах там. Оттогава съм се явявал на няколко конкурса, но това беше най-тежкит ми конкурс от всичките – кандидатствахме 12 души за едно място. (Да си преподавател в Бургаския учителски институт в ония години, беше доста престижна позиция.) Спечелих го – беше през септември 1971 г., и от първи октомври започнах работа там. В края на същата година обявиха конкурс за аспирантура в София. Тогава конкурс имаше много рядко. Спечелих го и от първи януари 72-ра бях зачислен като аспирант в Катедрата по славянско езикознание с научен ръководител професор Светомир Иванчев.

Започнах докторантурата, която беше първоначално редовна, но аз вече бях семеен, имах дете и предпачетох да я направя задочна и да продължа да преподавам в Чителския институт, където заплатата ми беше много прилична за времето, работата ми харесваше и не ми пречеше да си върша научната работа, без да бъда постоянно в София.

МК: **А как попаднахте в Пловдив?**

ИК: През 73-та година се създаде филологията в Пловдив, 74-та година се обяви конкурс за асистент по съвременен български език. Тука седем-осем души бяхме кандидатите за това място, също спечелих без проблеми... почти.

МК: **Как избрахте между София, Пловдив и Бургас?**

ИК: Аз не бях решил между София и Пловдив, но вече нямах намерение да продължавам в Бургас, при положение че там няма висше образование по моята специалност. В този смисъл преместването ми така или иначе предстоеше... Въпроса „София или Пловдив“ още не бях го решил, но това място ми се стори привлекателно. Пловдив ми беше много симпатичен град и съм изключително доволен, че дойдох в него. Тогава даже не предполагах. Спечелих тук конкурса и станах асистент по съвременен български език. Аз, когато дойдох, през цялото време съм имал едно наум: че трябва да си отида в София, откъдето съм излязъл, където защитих дисертацията си. През 78-а година почина корифеят на славянското езикознание, професор Иван Леков. И като починав, поканиха мене да взема всичките му часове, назначиха ме на втори трудов договор. Работих известно време и на двете места с едно наум, че може би ще отида там, но колкото повече времето минаваше, толкова повече решавах, че не ми се ходи. Не ми се ходи, защото тия предимства, които можеше човек да има,

защото е в София, аз ги имах – те ме смятаха за свой човек, всички ме познаваха, ползвах се с всички приоритети на софийски преподавател. В Пловдив нещата постепенно се уреждаха, добре се чувствах и... много хубави студенти имаше. С колегите винаги сме били добре – великолепни колеги. Такъв климат, какъвто има в нашия университет, особено в нашия факултет, никъде няма в България, в нашите хуманитарни среди.

МК: **А вие имали ли сте тогава или по-късно желание да заемате някаква административна длъжност?**

ИК: Ами аз от един период нататък започнах да заемам такива длъжности, до края на кариерата си все съм бил някакъв. Казвах, че вероятно имам организационни качества... През 84-та година с решение на Министерския съвет се създаде Педагогическият факултет. И тогава ме избрах за декан. Три пъти съм бил декан. Два мандата и половина съм бил заместник-ректор. Два мандата съм бил ректор.

МК: **Как решихте да станете ректор?**

ИК: На стари години реших да ставам ректор. Аз съм с мисълта, че с всеки изминал ден съм се усъвършенствал, и съм убеден в това. И съм си мислел, че ако ми кажат: „Ето – ти можеш да станеш безсмъртен! Избери си една година“, няма да се върна нито една година назад. От нищо не се отказвам. Аз мисля, че всяка година съм бил по-добър от предната година. Значи по-малко грешки съм правил, по-голям опит съм трупал.

МК: **Какво Ви даде това време като ректор?**

ИК: Доволен съм, защото виждам, че съм направил нещо. В никой случай аз не съм вършил всичко сам. Имал съм страхотни екипи – и в научно, и в административно отношение. Съумявал съм да подбера най-качествените хора, които са вършели огромна работа. И благодарение на тях се получаваша резултатите.

МК: **Извън административната работа научната или преподавателската взимат превес при вас?**

ИК: От преподаване не бих се отказал, докато съм жив, от писане на наука също не бих се отказал. Обичам да съм преподавател. За мен е удоволствие. Защо? Защото в тия години съм експериментирал нови неща и съм се мъчил да изкарам от студентите най-доброто. Да се помъчиш да обясниш, да те разберат – има смисъл в това нещо, има смисъл...

МК: **А научната работа?**

ИК: Тя е като една необходимост даже. Просто навик, станал необходимост. Непрекъснато човъркам нещо, непрекъснато – пак имам идеи, пак правя конференции... Не ми тежи. Особено след пет часа, като свърши тука данданията, от пет до девет, девет и половина, кеф ми прави. Все едно, че решавам кръстословица или реда пасианс.

МК: **Как ще оцените Вашия път в университета?**

ИК: Лично моя? Аз съм доволен от това, което съм направил във всички тия направления, за които говорим – и като управленец, и като учен, и като преподавател, и като строител на кадри. Разбира се, имало е грешки, имало е забележки, имало е проблеми. Но общо взето, съм доволен от себе си. Мисля, че съм направил много повече, отколкото съм очаквал.

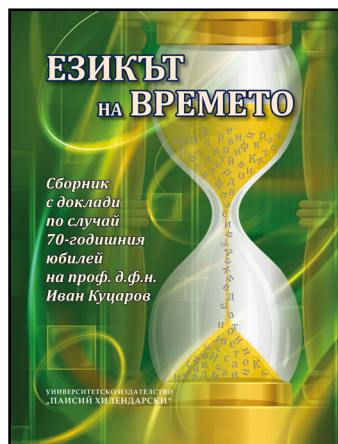
Както казах на юбилея си, благодарен съм и на Пловдив, и на Пловдивския университет. Тук получих всичко, мисля, че и дадох, каквото мога, на този университет.

ПОЧИВАЙТЕ В МИР, ПРОФЕСОРЕ!

Мария КИСИКОВА

Филологическата колегия за проф. д.ф.н. Иван Куцаров

Предлагаме откъси от част от приветствията към проф. Иван Куцаров по случай неговата 70-годишнина, които отразяват отношението на филологическата колегия в България и по света. И същевременно показват колко тежка е загубата на учен от такъв ранг за филологическата наука.

В личността на проф. Иван Куцаров идеално се съчетават кабинетният учен, обаятелният лектор и популяризатор на науката, неуморният деец в научния живот и висшето образование на страната. Проф. Куцаров има решаваща заслуга за основаването и развитието на филологията в Пловдивския университет и особено на Катедрата по български език, която почти изцяло е сформирана от ученици и последователи на учения. Със същия ентузиазъм той подготвя кадри в родния си град Бургас – в Свободния университет и в Университета „Проф. д-р Асен Златаров“.

Благодарение на авторитета и позициите на учения задълго Пловдив се превръща в средище на най-изтъкнатите български и чуждестранни лингвисти, работещи в сферата на българистиката и славистиката, в творческа работилница на кадри, ръководени от учени с много опит и много знания.

Той е фактическият създател на българска научна школа по функционална морфология, която обединява изследователи от почти цялата страна, а не само от Пловдивския университет, където се намира нейното ядро.

Проф. д.ф.н. Стоян Буров,
ръководител на Катедрата по български език във
Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“

С чувство на удовлетворение оглеждаме плодотворния път в науката на един бивш възпитаник на софийската славистика. Завършил по времето, когато в нашата катедра работеха слависти като чл.-кор. проф. Ив. Леков, проф. Цв. Романска, проф. Св. Иванчев, Вие не се отклонихте от пътя на своите учители, а още в началото се насочихте към науката, към трудните и спорни проблеми в славистиката, с които не всеки има куража да се заеме... Най-добрите измежду Вашите студенти от София и Пловдив през годините се превърнаха в цяла плеяда от учени, днес вече на различна възраст, които уверено можем да наречем Пловдивска граматична школа, създадена с Вашето вдъхновение и под Ваше ръководство...

Доц. д-р Валентин Гешев,
ръководител на Катедрата по славянско езикознание
в Софийския университет „Св. Климент Охридски“

С дълбоко уважение Ви поздравяваме за авторитетното и достойно място, което заема Вашата научноизследователска и преподавателска дейност в академичната история на България. Вашите бивши студенти успешно се реализират в динамичната обществено-икономическа среда на страната при присъединяването ни към Европейския съюз и разширяването на европейското образователно пространство.

Вие сте световно признат учен със стотици публикации в България и в чужбина. Вашият проникателен ум, ерудиция, задълбоченост на научните познания, полет на въображението Ви издигат до върховете на филологическото знание. Вие сте известен със своите иновативни идеи, откривателски дух, творчески подход в научните си търсения.

Неоценим е Вашият принос за утвърждаването на Бургаския свободен университет като един от авторитетните и модерни университети в страната.

От Бургаския свободен университет

Ние дълбоко ценим Вашия принос в науката, Вашите постижения в различни области на езикознанието, славистиката и българистиката. С удоволствие и с полза за нас самите слушаме Вашите изказвания на конференции, четем Вашите трудове, които проправят нови пътища в различни области на славистичната наука, откриват нови хоризонти. Много от Вашите работи станаха наши настолни книги.

Ние Ви ценим като мъдър, искрен човек с благороден характер, който умее да установява научни и човешки контакти.

Славистите от Санктпетербургския университет

Проф. д.ф.н. Иван Куцаров е личност, към която изпитвам дълбоко уважение, защото и като учен, и като човек притежава авторитет и компетентност, които му отреждат челно място сред водещите специалисти в областта на българистиката и славистиката...

На любовта му към родния град и привързаността му към колегите, с които е работил и работи в момента, дължим неоценимата помощ за укрепване и развитие на филологическото образование в морския град...

Академичната общност на Университета „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас, високо цени професионализма на проф. Ив. Куцаров, неговата богата ерудиция и неуморната му работа за издигане на авторитета на българската наука.

Проф. д.т.н. Петко Петков,
ректор на Университета „Проф. д-р Асен Златаров“

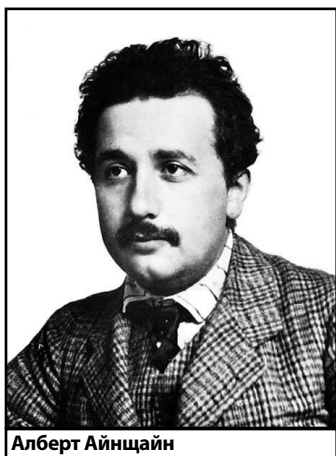
„На мен се падна честта да поднеса на нашия юбилей този най-филологически дар. Книгата носи емблематично заглавие – „Езикът на времето“. Нека не гледаме на него само като на красива метафора. То е много точна препратка към научното творчество на проф. Иван Куцаров – новаторско по дух и винаги актуално. Да владееш езика на времето, е важно, но да умееш да тълкуваш този език, да откриваш тенденциите в него, да мотивираш други, и то млади хора, да изследват езиковите пространства – това е необикновена дарба. Мисия, която вдъхновява, създава следовници...“

Доц. д-р Красимира Чакърва при поднасянето на юбилейния сборник „Езикът на времето“, посветен на проф. Иван Куцаров

25 открития, които промениха света през изминалия двадесети век

Вероятно всеки от нас си е мислил какъде би тръгнал светът без познанията ни по математика или без такъв определящ предмет като колелото, превърнало се едва ли не в основа за развитието на човечеството. Понякога удостояваме с внимание само някои ключови открития, а други, по-малко известни, остават извън ползрението на широката публика, което не ги прави по-малко значими, защото всяко ново знание дава възможност на човека да стъпи на следващото стъпало от своето развитие.

За да погледнем в бъдещето, трябва да познаваме миналото. XX век и направените през него научни открития се превърнаха в истински Рубикон, с чието преминаване прогресът ускорява своето развитие в пъти. Затова ще се обърнем именно към това неотдавна отминало столетие, което роди открития, променили коренно нашия живот и обкръжаващата ни среда. За да говорим за „откритие“, трябва първо да изясним самото понятие. Затова вземаме за основа следващото определение: „Откритието е ново постижение, направено в процеса на научното опознаване на природата и обществото; създаването на преди това неизвестни, обективно съществуващи закони, свойства и явления от материалния свят“.

Алберт Айнщайн

1. Квантовата теория. Макс Планк извежда формула, която определя спектралната крива на излъчването и универсалната константа. Той открива най-малките частици – кванти и фотони, с които Айнщайн обяснява естеството на светлината. През 20-те години квантовата теория прераства в квантова механика.

2. Рентгеновите лъчи – електромагнитно излъчване с широк диапазон от дължини на вълните. Откриването на рентгеновите лъчи от Вилхелм Рьонгтен повлиява силно живота ни и днес не е възможно да си представим без тях съвременната медицина.

3. Теорията за относителността. През 1915 г. Айнщайн използва понятието относителност и извежда формулата, която свързва енергията и масата. Теорията на относителността описва гравитацията не като сила, а като последица от изкривяването на пространство-времето, причинена от неравномерното разпределение на масата.

4. Откриването на пеницилина. Плесенната гъба *Penicillium notatum*, достигайки до бактериите, причинява тяхната пълна смърт – това доказа Александър Флеминг. През 40-те години на миналия век се развива технологията за получаване на пеницилин, който по-късно започва да се произвежда в промишлен мащаб.

5. Вълни на Де Бройл. През 1924 г. е установено, че корпускулярно-вълновата двойственост е присъща на всички частици, а не само на фотоните. Де Бройл представя това вълново свойство в математическа форма. Теорията позволява разработването на концепцията за квантовата механика, обяснява дифракцията на електроните и неутроните.

6. Откриване на новата структура на ДНК. През 1953 година американецът Джеймс Уотсън и англичанинът Франсис Крик предлагат общоприетия днес двойноспирален модел на молекулата на ДНК. Техният модел се основава на една рентгеноструктурна снимка, направена година по-рано от англичаните Розалинд Франклин и Реймънд Гослинг, както и на информацията, че базите на ДНК образуват двойки, получена от американеца Ъруин Чаргаф.

7. Планетарният модел на атома. Ърнест Ръдърфорд изказва хипотезата за структурата на атома и извличането на енергия от

атомните ядра. Според планетарния модел атомите се състоят от положително заредено ядро с относително (спрямо атома) малки размери и по-разредена и отрицателно заредена атомна обвивка.

8. Катализатори на Циглер – Ната. Германецът Карл Валдемар Циглер открива през 1953 г. метод за полимеризация на етилена при обикновено налягане и ниска температура в присъствие на смесен титано-алуминиев катализатор (катализатор на Циглер) за получаване на полиетилен. Като използва метода на Циглер, италианецът Джулио Ната разработва през 1954 г. подобен метод за полимеризация на пропилен.

9. Транзисторът. Това е устройство, състоящо се от 2 p-n прехода, които са насочени един към друг. Благодарение на изобретението на Юлиус Лилиенфелд техниката започва да намалява по размер. Първият действащ биполярен транзистор е представен през 1947 г. от Джон Бардън, Уилям Шокли и Уолтър Братън.

Юрий Гагарин

10. Радиотелеграфът. Изобретението на руския учен Александър Попов, използващо за първи път морзовата азбука и радиосигнали, влиза в действие при спасяването през 1899 г. на тръгналия на околосветско плаване броненосец „Генерал-адмирал Апрашкин“.

Първият, който патентова подобно изобретение, обаче е италианецът Гулиелмо Маркони.

11. Откриването на неутрона. Тези незаредени частици с маса, малко по-голяма от тази на протоните, могат да проникнат в ядрото безпрепятствено и да го дестабилизируют. По-късно е доказано, че под въздействието на тези частици ядрата се делят, но се получават още повече неутрони. Така се открива изкуствената радиоактивност.

12. Метод за инвитро оплождане. Методът е разработен най-напред от британските учени Робърт Едуардс и Патрик Стептоу. През 2018 г. се навършиха 40 години от раждането на първото бебе, заченото в епруветка. Досега по метода инвитро са родени повече от 6,5 милиона деца.

13. Първият полет на човек в Космоса. През 1961 г. Юрий Гагарин е първият, който реално осъществява мечтата на човека да се издигне редом до звездите. Става ясно, че в Космоса могат да пребивават бактерии, животни и дори хора.

14. Откриването на фулерените. Това са химични съединения, молекулите на които се състоят само от въглеродни атоми, групирани в специфична и много здрава структура. Най-устойчив е фулерен-60 (бъкминстърфулерен, C_{60} , открит през 1985 г. от Р. Кърл, Х. Крото и Р. Смоли), при който 60-те въглеродни атома са групирани в структура, подобна на сфера или топка. Фулерените поставят началото на нанотехнологиите, които се използват за получаване на свръхтвърди материали за оптиката, електрониката и др. Фулерените са третата позната кристална алотропна форма на чист въглерод след диаманта и графита. Наречени са на американския архитект и инженер Р. Б. Фулер, разработил дизайн за строителни конструкции с аналогична форма.

15. Клонирането. Процесът, при който жив организъм се ражда след пренасянето на ДНК информацията от клетка на друг организъм, е успешно осъществен през 1996 г. от шотландски учени. Тогава се ражда овцата Доли.

IN MEMORIAM

Проф. д-р Христо Крушков

На 18 януари 2019 г. почина нашият уважаван колега проф. д-р Христо Димитров Крушков.

Той е роден на 11 юли 1962 г. в гр. Пловдив.

През 1986 г. завършва в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ специалността „Математика и информатика“, специализация „Информатика“.

След завършването на висшето си образование проф. Крушков работи в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ през целия си останал жизнен път. Водил е лекции по разнообразни силно специализирани информатични курсове.

През 1998 г. става един от малкото на брой доктори по информатика в Университета. Хабилютира се като доцент по научната специалност „Информатика“ през 2002 г. и като професор по методика на обучението през 2016 г. Автор или съавтор е на повече от 6 учебника и учебни помагала за студенти и на повече от 40 научни публикации.

Проф. Крушков е бил в продължение на 8 години заместник-декан на ФМИ, 4 години заместник-ректор на ПУ, дългогодишен член на Факултетния съвет на ФМИ и Академичния съвет на ПУ.

Със своята академична дейност той остави трайни следи на обичан, открояващ се с добрината си работлив човек, грижовен преподавател, качествен учен, прецизен ръководител.

Факултет по математика и информатика

Христо Крушков

Няколко думи за приятеля и колегата Христо Крушков

Трудно ми е да намеря друг човек с толкова много добродетели – внимателен, грижовен, винаги готов да помогне, честен... Всички добри неща могат да се кажат за Христо. Много уважаван колега и обичан приятел, аз имах честта да познавам Христо Крушков от 1987 г., когато четях лекции по дискретна математика в ПУ и младият Христо Крушков беше асистент по тази дисциплина. През годините ни свързаха общият интерес към компютърната лингвистика и приятелството. Оригиначните научни приноси на Христо в автоматичния морфологичен анализ на българския език му донесе не само една много успешна дисертация, но също му спечели слава извън България и Европейската асоциация за лингвистични ресурси (ELDA) получи неговото съгласие да разпространява разработката.

Професионалните му успехи заслужено му дадоха званието „професор“. Изборът му като заместник-декан на ФМИ и по-късно заместник-ректор на ПУ бяха признания за неговата отлична научна, преподавателска и административна дейност. Но аз бих желал да кажа още няколко изречения за Христо най-вече като човек. Той беше чудесен човек. Чудесен син, когато се грижеше за родителите си, чудесен и безкрайно грижовен съпруг и баща в семейството си, озарено от неговата любов. Той беше примерен колега и чудесен приятел. Любезен, усмихнат, всеотдаен, щедър. Има толкова много неща, на които той може да ни научи. Нека помним този усмихнат, всеотдаен и положителен във всяко едно отношение Христо, нека споменът за него ни служи за пример и нека бъдем като него в отношенията си с другите. Поклон пред светлата му памет!

Руслан МИТКОВ

25 открития, които промениха света...

➔ От стр. 16

16. Черните дупки във Вселената. През 1915 г. Карл Шварцшилд представя хипотезата за съществуването на области във времето и пространството, чиято гравитация е толкова голяма, че дори обектите, движещи се със скоростта на светлината, не могат да ги напуснат.

17. Теорията за Големия взрив. Това е космологичен стандартен модел, в който е описано ранното развитие на Вселената след точката, характеризираща се с безкрайна температура и плътност на материята. Началото на модела е положено от Айнщайн през 1916 г.

18. Реликтовото излъчване. Това е електромагнитно лъчение, идващо от всички посоки на небесната сфера (наричано и космическо свръхвисокочестотно фоново излъчване). Реликтовото лъчение, което е експериментално потвърдено през 1965 година, ни дава информация за състоянието на младата Вселена, а самото му съществуване се счита за доказателство на теорията за Големия взрив.

19. Изкуственият интелект. Терминът „изкуствен интелект“ се формулира от Джон Маккарти през 1956 г. на научна конференция в колежа „Дартмут“, посветена на тази тема. Теорията за изкуствения интелект се основава на хипотезата, че основно човешко качество като интелигентността може да бъде толкова точно описано, че да бъде симулирано от машина.

20. Холографията. Това е специфичен фотографски метод, основан на явленията интерференция и дифракция, който е предложен през 1947 г. от Денис Габор за записване и възстановяване на пълното обемно изображение, или за създаване на холограми с помощта на лазер.

21. Откриването на инсулина. През 1922 г. Фредерик Бантинг получава хормона, отделен от задстомашната жлеза, и захарният диабет престава да бъде фатално заболяване.

22. Кръвните групи. Откритието, направено през 1900 – 1901 г. от австриец Карл Ландщайнер, разделя кръвта на четири групи: O, A, B и AB. Това позволява преливането на кръв да не завършва с фатален край.

23. Математическата теория на информацията. Теорията на информацията е свързана с информационната ентропия, информационните и комуникационните системи, предаването на данни и теорията на скоростта на изказването, криптографията, корекцията на грешки и други близко граничещи области. Основите ѝ са положени от Клод Шанън с публикуването на неговия труд „Математическа теория на комуникациите“ (на английски: A Mathematical Theory of Communications) през 1948 г.

24. Найлонът. Химикът Уолъс Каротърс открива през 1935 г. метод за производство на този полимерен материал. Любопитно е откъде идва името на найлона – от съкращението на Ню Йорк (NY) и първите букви на Лондон (LON), тъй като е продукт от съвместна разработка на американски и английски учени от американската компания „Дюпон“.

25. Откриването на стволите клетки. Те са предшественици на всички налични клетки в човешкото тяло и имат способността да се самообновяват. Използването им предоставя големи възможности за медицината. За начало на изучаването на стволите клетки се смятат изследванията на канадските учени Ърнест Маккълук и Джеймс Тил през 60-те години на XX век на основни недиференцирани клетки, които имат запазена способност за диференциация в други типове клетки.

Олимпиадата по морфология на съвременния български

**Докт. Десислава ДИМИТРОВА –
Лингвистичен клуб „Проф. Борис Симеонов“**

Двадесет и първата общофакултетска олимпиада по морфология на съвременния български език привлече студенти от различни специалности, които се впуснаха в лингвистично приключение. Атрактивната олимпийска надпревара се проведе на 13 януари 2019 г. в Ректората на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Събитието бе организирано от Лингвистичния клуб „Проф. Борис Симеонов“, а участниците бяха приветствани от създателя на формата доц. д-р Красимира Чакърва. Морфологът на 2018-та година Петя Златева също поздрави кандидат-олимпийците и им пожела успех.

Лингвистичната надпревара продължи три часа, а студентите бяха изправени пред предизвикателствата на именната морфологична система, на комплицираната глаголна система и на неизменяемите части на речта. Лексикалните и граматичните морфеми „държаха будни“ участниците в неделното утро, а анализирането на сложни форми ги превръщаше в същински лингвисти виртуози. Неизменна част от

След това накратко бяха представени и наблюденията върху изпитните тестове. Доц. д-р Красимира Чакърва обобщи, че масово участниците изпитват затруднение да разграничат неизменяемите части на речта. Препъникамък за част от кандидат-олимпийците в тазгодишното лингвистично състезание се оказва и задачата за образуване на нови думи. Значителен напредък, от друга страна, в сравнение с олимпийски тестове от предходни години участниците показват по отношение на морфемния разбор. На студентите, постигнали най-високи резултати, научното жури връчи грамоти и награди.

Димитрина Кичукова („Български език и руски език“), Самоела Враснелева („Бъл-

Победителките в олимпиадата за миналата и настоящата година – Петя Златева и Мара Георгиева, заедно с членовете на научното жури доц. Красимира Чакърва и доц. Константин Куцаров

от специалността „Българска филология“. Победител в олимпиадата и носител на званието „Морфолог на годината“ тази година е Мара Георгиева от специалността „Българска филология“. Олимпийската купа бе поднесена от морфолога на 2018-а Петя Златева, а клубната награда, предназначена за тазгодишния първенец в морфологичното дерби, връчи съпредседателят на Лингвистичния клуб Елена Минчева. Прекрасна изненада на Мара Георгиева поднесоха и нейните приятели и колеги българисти Диана Мъркова и Илия Точев, които специално за нея написаха царски сонет:

*На тебе, Мара, славата се пада –
венец челото твое да краси.
От двадесет и първа олимпиада
трофея златен вкъщи отнеси.*

*Заслужила си първата награда,
медала с гордост винаги носи.
Зови се вечно морфоложка млада,
дори и млада вече да не си.
Заслужила си званието, Мара.
И този славен ден във календара –
венец на досегашния ти труд –*

*във вечността винаги ще свети.
Възпян от сладкогласните поети
е подвигът ти славен и прочут.*

Лингвистичният празник бе изпълнен с много вълнения и приповдигнато настроение. Едно успешно начало на третото олимпийско десетилетие.

Предлагаме ви отговорите на лауреата на 2019 г. Мара Георгиева.

Всички отличени участници в олимпиадата заедно с членовете на научната комисия

изпитния формат бе морфологичната кръстословица. Ароматът на ягоди, носещ се от „олимпийския“ чай, енергизираше мисловните процеси на студентите.

Тържествената церемония по награждането се състоя в сградата на Ректората на 18 януари 2019 г. Приветствия към всички присъстващи отправиха членовете на научното жури – доц. д-р Красимира Чакърва и доц. д-р Константин Куцаров.

гарски език и английски език“), Илиян Карабойчев („Български език и история“) и Елиф Исмаил („Български език и турски език“) бяха отличени с поощрителна награда. Третото място си поделиха Елка Петрова („Славистика“), Мария Пънева („Български език и испански език“), Марина Накова („Български език и история“) и Петя Стоянова („Българска филология“).

Второто място спечели Неда Ненова

Интервю с Мара Георгиева – морфолог на 2019 година

– Очаквахте ли да спечелите това престижно отличие?

– Истината е, че очаквах да бъда сред отличените участници, но разбира се, не съм предполагала, че ще спечеля първата награда и че ще бъда удостоена с приза „Морфолог на годината“. Чувствах се много добре подготвена и това ми даваше увереност, че ще бъда сред отличените. Исках да се представя достойно и на ниво, да докажа себе си и съм щастлива, че успях да оправдая доверието на преподавателите си.

– Смятате ли, че за успешното представяне на олимпиадата са необходими само знания?

– Разбира се, че за успешно и достойно представяне на олимпиадата са нужни много последователни и систематизирани знания, но те определено не са единственият ключ към успеха. За да се справиш благополучно с морфологичната олимпиада, е необходимо да имаш и усет към собствения си език, както и към историята му. Едно механично наизустяване на теория, понятия и дадени определения далеч не е достатъчно. По-голямата част от задачите в морфологичната надпревара са практически, т.е. за тях няма готова рецепта, изисква се да помислиш и да разсъждаваш на

език отбеляза началото на третото си десетилетие

➔ От стр. 18

Интервю с Мара Георгиева...

момента – именно в това се крие предизвикателството на олимпийския тест. Проницателният ум и прозорливостта символизират интелектуалния човешки поглед. Когато имаш нюх към същността на езика и добре изработен алгоритъм на работа, положителните резултати са налице. Като друго разковниче за успеха считам редовното посещение на лекции, упражнения и консултации при подготовката за олимпиада, както и разбира се, редовното изпълнение на домашните работи, тъй като знанията се усвояват много по-пълноценно на практика. Според мен, за да успееш, трябва да си най-вече постоянен, амбициозен, отговорен и дисциплиниран.

– **Затрудни ли Ви решението на някоя от задачите?**

– За мен всички задачи от олимпийския тест бяха удоволствие и предизвикателство да развия уменията си. Едни от любимите ми задачи са: морфологичният разбор на изречение, морфемният анализ на думи, образуване на форми за аорист и имперфект, определяне на вида на неизменяемите думи и разбира се, отличителният символ на олимпиадата – морфологичната кръстословица. Като по-трудна задача определям конструирането на глаголни форми и техните преизказни съответствия. Мисля, че тази задача символизира процеса на градеж на дадена постройка и ние трябва да влезем в ролята на строители, като построим една своеобразна издръжлива кула. Всяко здание се нуждае от стабилни основи, върху които да се надгражда. Поставянето на основи не е никак лесно, необходимо е да се вложат старание, прецизност, разум и точна преценка. С изпълнението на всяко следващо условие и при правилно начертана насока „кулата“ трябва да придобие устойчив, завършен и преизказан вид.

– **По какво олимпиадата се различава от традиционните изпити?**

– Обикновено човек свързва традиционните изпити с притеснение, напрежение и тревога. Олимпиадата обаче се различава от тях, тъй като дава възможност да докажеш себе си, да се докоснеш до красотата и богатството на българския език. На олимпиадата атмосферата е благоприятна и уютна, кара те да разгърнеш целия си потенциал и да се чувстваш спокоен, мотивиран, уверен и изпълнен с позитивизъм и енергия, а когато работата се превърне в удоволствие, а напрежението – в спокойствие, успехите не закъсняват. Разбира се, нейният състезателен характер също е вълнуващ – стимулира те да мериш сили със своите връстници в областта на една от най-завладяващите езиковедски дисциплини – морфологията! Фактът, че олимпиадата вече двадесет и една години е съхранила духа и традициите си, е доказателство за превъзходството ѝ над обичайните изпити. Традиционните изпити проверяват знанията, олимпиадата проверява лингвистичния талант и усета към езика.

– **Как бихте определили българската морфологична система с три думи?**

– Необятна приказна загадка.

– **Ако трябва да се самооприличите с една от частите на речта, коя бихте избрали?**

– Бих избрала да се самооприлича като симбиоза между глагол и междуметие. Според привържениците на психологическото направление в езикознанието глаголът е „душата“ на изречението. Акад. Александър Теодоров-Балан пък го нарича „слона“ в царството на българската граматика. Глаголът означава действие и динамика и мисля, че тази негова характеристика категорично ми приляга, но само от една страна – определено съм човек на действието и смятам, че делата на един човек говорят много повече за самия него, отколкото думите му (както е казал древният китайски философ Лао Дзъ: „Да действаш, значи да бъдеш.“). От друга страна обаче, междуметие е изолирана неизменяема дума, изразяваща спонтанни чувства и емоции, а това асоциирам със своята чувствителност, емоционалност и експресивност. По мое мнение позитивните емоции са двигателят и катализаторът на енергия, необходима на всеки човек. Душевните преживявания ни презреждат и изпълват с нови сили и устременост към познанието. Тъй като глаголът е изменяемата част на речта с най-богата морфоло-

гична парадигма, го свързвам и с промяната. Това е още една причина да харесвам междуметие и неговата неизменяема същност, която пък свързвам със своето постоянство и с упоритостта си да постигам целите, които съм си поставила. Колкото до изолираността на междуметие като част на речта – тя ми напомня за уникалността на всеки един човек – считам, че всеки от нас притежава собствен чар, харизма и определени качества, които го отличават от останалите. Глаголът и междуметие съвместяват действието, метаморфозата на човека, способността му да се адаптира към средата, динамичността и забързаното му ежедневие, както и палитрата от чувства и емоции, от които е изтъкана същността му.

Мара Георгиева

– **С какво ще запомните олимпиадата?**

– Ще запомня олимпиадата като вълнуващо езиково приключение. На първо място, винаги ще помня грижовното, мило и топло отношение на преподавателите и квесторите по време на олимпиадата. Ще запомня, че олимпиадата ме накара да повярвам в себе си и в силата на своя дух. Ще помня консултациите за подготовка, които ми бяха много полезни. Ще помня как доц. Чакърова винаги ни насърчаваше и вярваше в нас, вдъхваше ни подкрепа, кураж и ентузиазъм. Ще запомня тържествената вечер на награждаването, която се превърна в специален празник, който завинаги ще остане в сърцето ми. Когато доц. Чакърова съобщи името ми и това, че съм на първо място, вълнението и тръпката бяха неописуеми. Прекрасните, мили и хубави думи и похвали, които чух за себе си, ме развълнуваха дълбоко и ме накараха да се чувствам щастлива, пълноценна и обичана. Признанията, които получих, са най-важната награда! Ще запомня, че 2019 г. започна за мен с огромен успех.

Отправлям своите сърдечни благодарности към преподавателите си по морфология на съвременния български език: доц. д-р Красимира Чакърова, доц. д-р Константин Куцаров и проф. д.ф.н. Иван Куцаров (светла да е паметта му!), които дадоха максималното от себе си, за да се случи всичко това. Благодаря им за знанията, с които ме дариха, за търпението, за безценните съвети, за възхитителните усилия, които положили, за сърдечността, за всеотдайността и загрижеността! Именно знанието ни осигурява необходимото за реализирането и на най-смелите ни мечти. Радвам се, че съм съпричастна към това вълнуващо събитие, и вярвам в голямото му бъдеще.

– **Какво бихте пожелали на бъдещите участници в морфологичната надпревара?**

– На бъдещите участници в морфологичната надпревара пожелавам да вярват в себе си, във възможностите си, защото у всеки човек се крият неподозирани сили, способности и талант, но за да бъдат изявени, е необходимо всеки да има куража и смелостта да участва в това уникално и незабравимо лингвистично приключение, което разкрива нови хоризонти и оставя трайна следа на споделени приятни спомени и неповторими емоции. Пожелавам им да бъдат мотивирани и изпълнени с ентузиазъм и воля – често се случва пътят към успеха да е осеян с трудности и изпитания, но именно чрез преодоляването им се достига до победата. Най-вече им желая да разгадаят и тайните на словото, преоткривайки себе си; да бъдат здрави, щастливи, обичани, целеустремени, амбициозни и да покоряват нови върхове. Надявам се и у тях да се разпали искрата на любовта към морфологията, която винаги да гори с буен пламък. Нека бъдат вдъхновени и окрилени от вярата, надеждата и любовта!

Красивият и загадъчен свят на математиката

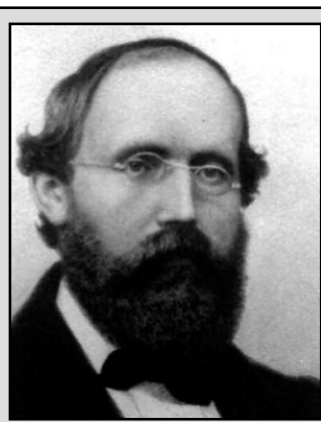
Хипотезата на Голдбах

Понякога най-простите математически твърдения са най-сложни за доказване. Така например Великата (последната) теорема на Пиер дьо Ферма беше окончателно доказана в края на XX век – няколко столетия след като е формулирана. Има още едно твърдение, приличащо си с теоремата на Ферма, което математиците не са успели да докажат и досега. Нарича се хипотеза на Голдбах и формулировката ѝ е твърде проста: *Всяко четно число, което е по-голямо от 2, може да се представи като сбор от две прости числа.* (Пояснение: просто е това число, което се дели само на 1 и само на себе си. Така 2, 3, 5, 7, 11, 13, 17, 19, 23, 29, 31, 37, 41, 43, 47, 53, 59, 61, 67, 71, 73, 79, 83, 89, 97, 101, 103, 107, 109, 113... са прости числа, а 4, 6, 9... не са.)

Числото на Голдбах е положително цяло число, което може да бъде изразено като сбор от две нечетни прости числа. Единственото четно просто число е две, а четири е единственото четно число, по-голямо от 2, което е сбор от две четни прости числа, друга формулировка на израза на хипотезата на Голдбах е, че всички четни цели числа, по-големи от 4, са числа на Голдбах.

Това твърдение е изказано първо от Кристиан Голдбах през 1742 г. От него следва, че например четното число 10 може да бъде записано като сбор от 7 и 3, които са прости числа. Предполагането на Голдбах за четните числа се определя като *силно*, докато твърдението, че всяко нечетно число може да се представи като сума от три прости числа, се нарича *слабо*. Това е следствие от *силното*, защото с добавяне на 3 всички нечетни числа след 3 могат да се представят в този вид: $2n + 3 = p + q + 3$, където p и q са прости числа (Например: $13 = 7 + 3 + 3 = 5 + 5 + 3$). *Слабото* предположение е доказано от Харалд Хелфгот през 2013 г.

През 1894 г. Емил Льомоан изказва предположение, което сега носи неговото име: всяко

от неговите идеи се зараждат от преписката му с великия швейцарски математик Леонард Ойлер (1707 – 1783).

нечетно число след 3 може да бъде представено във вида $2r + q$, където r и q са прости числа.

Още от времето, когато Голдбах представя своята хипотеза, математиците не са се съмнявали, че тя, както и теоремата на Ферма, е вярна. За разлика от теоремата на Ферма обаче никой не е твърдял, че може да го докаже. Едно от първите решения на проблема, което ни идва наум, е да се стартира компютърна програма, която последователно да проверява това твърдение за все повече и повече четни числа. Така би било възможно да се опровергае теоремата, ако тя е неправилна. Но теоремата всъщност не може да се докаже по този начин – по простата причина, че няма как да се гарантира, че броят, който една програма може да провери, за следващата стъпка не ще бъде първото изключение от правилото. Всъщност знаем, че твърдението на Голдбах е вярно поне за всички четни числа, които не надвишават 100 000.

През 1930 г. група руски математици установяват, че съществува крайно n , така че всяко четно число може да бъде представено като сума от не повече от n прости събираеми, както и че хипотезата на Голдбах е вярна за голям клас четни числа. Доказателството на теоремата обаче все още не е открито.

Любопитна е и историята с

Кристиан Голдбах (1690 – 1764) е немски математик, роден в Кьонигсберг (сега Калининград, Русия). През 1725 г. е избран за професор по математика в Санкт Петербург, а три години по-късно заминава за Москва, където става учител на бъдещия цар Петър II. По време на пътешествията си в Европа Голдбах се запознава с много от водещите математици на своето време – Готфрид Лайбниц, Абрахам дьо Муавър, семейство Бернули и др. Много

доказването на Великата теорема на Пиер дьо Ферма от британския математик Андрю Уайлс. През 1993 г. той, вече ръководител на катедрата по математика в Университета в Принстън, обявява, че е намерил нейното доказателство. То обаче се оказва погрешно и са нужни още две години, за да бъде намерено вярното решение. Доказателството е прието окончателно през 1996 г. и се разпростира върху 200 страници. За своето постижение Андрю Уайлс е удостоен с Абелова награда – математическия Нобел. Наградата е учредена през 2002 г. в чест на 200-годишния юбилей на норвежкия математик Нилс Абел, а паричното ѝ измерение е 700 хиляди долара. Наградата се връчва всяка година от 2003-та насам. Ето и мотивите на комисията за присъждането на наградата на Андрю Уайлс: „За очарователното доказателство на последната теорема на Ферма, чрез теоремата за модуларността за полустабилни елиптични криви, откривайки нова ера в теорията на числата“.

Тук някой може да си зададе въпроса защо учените губят толкова време за решаването на задачи като Великата теорема на Ферма или хипотезата на Голдбах, след като от това не следва никаква практическа полза? Вероятно търсенето на очевидната, неоспоримата истина е заложено в природата на човека. Навярно затова

философите търсят истината хиляди години. Навярно затова и математиците се надяват да открият такива истини, като работят със системи, изградени върху чистата логика.

Интересно е, че тези математически проблеми намират място в литературата и изкуството. Такъв пример е романът „Чичо Петрос и хипотезата на Голдбах“ на Апостолос Доксиадис. Гръцкият автор е бакалавър по математика от Колумбийския университет (САЩ), специализира в сферата на приложната математика в Париж, менажира няколко компютърни компании, пише сценарии и режисира филми и пиеси. С тази своя творба Доксиадис се вписва сред представителите на литературния космополитизъм, като Милан Кундера и Кадзуо Ишигуро. Романът излиза в Гърция през 1992 г. и получава световна популярност – публикуван е в повече от 20 държави. В него се разказва за историята на математика Петрос Папахристос, посветил голяма част от своя живот на доказването на едно от най-големите математически предизвикателства – хипотезата на Голдбах. Сюжетът на романа ни прави свидетели не само на преживяванията на героя, но и на „истинското“ му общуване с учени като Курт Гьодел, Годфри Харолд Харди, Сриниваса Рамануджан... Ето какво казва за книгата знаменитият Джон Наш (Нобелов лауреат за 1994 г. и прототип на филма „Красив ум“): „Романът рисува картина на ситуацията, при която един математик може да попадне в капана на ума, отдавайки своите усилия на един прекалено труден проблем“.

Доказването на Великата теорема на Ферма също намира отзвук в изкуството. През 2000 г., 363 години след нейното формулиране, е поставен мюзикълът на Джошуа Розенблум „Последното танго на Ферма“, където главните герои са Пиер дьо Ферма и Андрю Уайлс, а също и X, Y и Z .

Университетската библиотека дари книги на читалището в село Скребатно

Магдалена ПОПОВА

Библиотеката на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ беше една от първите институции в България, която дари книги за изгорялото читалище в село Скребатно. Директорката на библиотеката г-жа Милка Янкова заедно с екипа си подбра и изпрати шест кашона с книги, а

този акт на съпричастие беше широко отразен в медиите, включително и по национални телевизии.

Народно читалище „Христо Ботев“, което има стогодишна история, изгоря за една нощ заедно с кметството, лекарския кабинет, хранителния магазин и ресторанта, с които са се помещавали в обща сграда. След пожара в началото на януари

Част от екипа на Университетската библиотека

В началото го бе словото.

Директорът на библиотеката г-жа Милка Янкова заедно с кмета на район „Северен“ инж. Ральо Ралев и заместник-кмета д-р Красимир Асенов, които лично донесоха книгите, събрани от служителите на общината

тази година в малкото селце в община Гърмен е унищожен целият библиотечен фонд, оцеляват като по чудо само три книги – с произведения на Любен Каравелов, Христо Ботев и Иван Вазов.

Акцията за набиране на необходимото количество книги за попълване на фонда на библиотеката в Скребатно приключи. Отзоваха се множество хора, включително и от други градове на страната,

които предоставиха от личните си колекции към 3000 книги. Тук трябва да споменем също Димитър Минев – директор на Народна библиотека „Иван Вазов“, който донесе 800 книги, а общинските служители в район „Северен“ събраха 250 книги.

Събраните книги надхвърлят 5000 броя и част от тях ще бъдат дарени на други читалища и институции.

Научно изследване на преподавателка в Университета беше публикувано в реномирано немско издателство

През януари 2019 г. беше публикувано изследването на гл. ас. д-р Соня Александрова „L'année littéraire 1953-54 dans la littérature européenne“* от EUE/Éditions universitaires européennes – подразделение на Omniscriptum Publishing Group – Германия, за френскоезични текстове. Издателството е специализирано в публикуването на научни разработки, успешно преминали през защита – докторати, хабилитации и т.н. Конкретният текст в обем от 320 страници е резултат от докторската дисертация на Александрова по сравнително литературно-

знание, разработена в програма за двойно научно ръководство (cotutelle) с ръководители проф. д.ф.н. Клео Протохристова и проф. Ален Вюйомен. Тя е защитена с най-висока оценка „très honorable avec les félicitations du jury“ през 2008 г. в Университета Артоа – Франция, поради което привлича и вниманието на издателя.

Книгата представлява сравнително литературоведско изследване на прозаически френски, английски и немскоезични художествени текстове, чийто методологически инструмент е понятието „литературна година“. То позволява напреден

срез в зоната на 1953 – 1954 г., който да потърси и очертае облика на епохата посредством пет художествени мотива, ана-

лизиращи на базата на синхронни серии: утвърждаването на младостта, символа на плажа, настъпването на феминизма, алкохолната метафора и отзвук на спомените за Втората световна война. Първите три мотива са определени като възходящи в диахронен план, а останалите, както следва, като устойчив и клонящ към затихване.

Авторката преподава във Филологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и има изследователски интереси в областта на западноевропейската литература и култура, сравнителното литературознание и превода.

„Пловдивски университет“

* Sonya Krasimirova Aleksandrova. L'année littéraire 1953-54 dans la littérature européenne. EUE: Berlin, 2019, ISBN: 978-613-8-44828-0, p. 320.

Резултатите от международния конкурс за студенти русисти „Мастер перевода“

През ноември 2018 година Центърът за руски език и култура към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ обявя Международен конкурс по превод за студенти русисти „Мастер перевода“.

Участници в конкурса станаха представители на българските университети – Пловдивския, Великотърновския и Софийския, както и студенти от Белградския университет (Сърбия), Краковския педагогически университет (Полша) и Миланския държавен университет (Италия). В състава на научното жури, оценило конкурсните работи, влязоха преподавателите от Катедрата по руска филология: гл. ас. д-р Майя Кузова, гл. ас. Милена Стойкова, гл. ас. д-р Наталия Христова, както и преподавателите Светла Джерманович и Жана Станчева. На студентите бяха предложени три текста за превод от руски на родния им език в различни жанрове – художествен, обществено-политически и есеистичен.

Колко хубави, колко свежи бяха розите
Скулптор: В. Беклемишев

Всички участници в конкурса получиха електронни сертификати, а 11-те автори на най-добрите преводи на български, сръбски, полски и италиански бяха наградени и с право на участие в Международния научно-практически семинар „Обучение по преводаческо майсторство“, чието девето издание се очаква да се проведе тази пролет по инициатива на Центъра за руски език и култура и с подкрепата на фонд „Руский мир“.

Публикуваме най-добрия конкурсен превод на български език на Тургеневото стихотворение в проза „Как хороши, как свежи были розы...“, чийто автор е Наталия Карипова – магистър от специалността „Транслатология с руски език и френски език“ на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“.

Анастасия Кехайова,
Център за руски език и култура

Колко хубави, колко свежи бяха розите

Някъде, някога, много, много отдавна прочетох едно стихотворение. Не след дълго го забравих... но първият стих остана в паметта ми:

„Колко хубави, колко свежи бяха розите...“

Зима е: студът е покрил със скреж стъклата на прозорците; в тъмната стая гори свещ. Аз седя, свил се в ъгъла, а в главата ми все така звъни и звъни:

„Колко хубави, колко свежи бяха розите...“

И се виждам пред ниския прозорец на руска селска къща. Лятната вечер бавно се топи и преминава в нощ, в топлия въздух се носи миризмата на резеда и липа, а на прозореца, подпряло се с ръка и склонило глава на рамо, седи момиче и безмълвно и втрещено гледа небето, сякаш дебне появата на първите звезди. Колко простоудно вдъхновени са замислените му очи, колко трогателно невинни са разтворените му, питащи устни, колко равномерно диша още ненапълно разцъфналата му, все още от нищо неразвълнувана гръд, колко чисти и нежни са чертите на младото му лице! Не смея да го заговоря – но колко ми е скъпо то, как бие сърцето ми!

„Колко хубави, колко свежи бяха розите...“

А в стаята е все по-тъмно и по-тъмно... Догарящата свещ пращи,

ИВАН СЕРГЕЕВИЧ ТУРГЕНЕВ

бегли сенки се полюшват на ниския таван, студът скърца и бушува зад стената – и ми се причува скучен старчески шепот...

„Колко хубави, колко свежи бяха розите...“

Пред мен възникват други образи... Чува се весел шум от семеен селски живот. Две руси главички, облегнати една на друга, смело ме гледат със светлите си очички, алените бузки трептят от сдържан смях, ръчичките ласкаво са се сплели, един през друг звучат млади приятни гласове, а малко по-натам, в дъното на уютната стая, други, също млади ръце бягат, преплитайки пръсти, по клавишите на старото пиано, но и Ланеровият виенски валс не може да заглуши бълбукането на патриархалния самовар.

„Колко хубави, колко свежи бяха розите...“

Свещта помръква и угасва... Кой там кашля така пресипнало и глухо? Свил се на кълбо, притиска се и потреперва в краката ми старият пес, моят единствен другар... Студено ми е... Зъзна... А всички те са мъртви...мъртви...

„Колко хубави, колко свежи бяха розите...“

Превела: Наталия Карипова

ЛЮБОПИТНИ ФАКТИ ОТ СВЕТА НА НАУКАТА

Звукът понякога може да се види. В Англия един човек стоял на върха на хълма и видял изведнъж дълга тясна сянка, която се движела към него през долината. Когато сянката го достигнала, той усетил тласък и чул звука на силен взрив. Оказало се, че на няколко километра от мястото е избухнал склад с барут, а взривната вълна е сгъстила въздуха до такава плътност, че се е образувала сянка.

***

Преди повече от 150 години главите на кибритените клечки били направени от смес на бертолетова сол със захар и лепило. Запалвали се чрез потапяне във флакон със сярна киселина.

***

В тази частица от секундата, когато драсват клечката върху драскалото на кибритената кутия, температурата ѝ се повишава до 200 градуса.

***

„Камъчето“ за запалка представлява сплав, съставена от 70 процента церий (метал от групата на лантанидите) и 30 процента желязо. Именно церият дава искрата.

***

На върха на иглата на шевната машина се получава налягане до 5000 атмосфери.

Голямата любов на Елин Пелин

Стефан ПАМУКОВ

През 1911 г. за първи път се разкрива една интригуваща интимна история на класика на българската литература Елин Пелин. Изповедта, направена пред Иван Шишманов, е изключително интересна не само по същина, но и по маниера на доверяване, нехарактерен за писателя.

Той пише:

„От една година насам аз обичам от всичкото си сърце едно хубаво момиче, дъщеря на д-р К. (...), която високо ценя за нейния прекрасен характер и добро възпитание. Тя също ме обича. Това е една любов проста и честна, без всякакъв романтизъм.

По-рано аз не съм мислил за такива сериозни работи и моят живот, колкото и тих, не беше лишен от мъничко бохемство. Обаче след запознаването си с нея аз ѝ открих всичкия си живот, без да скрия нещо, и ѝ дадох дума, че ще положа всички сили и способности, колкото ги имам, да стана достоен човек, с когото, ако не може да се гордее, то поне да не се срамува. Аз останах верен на своето обещание и съм щастлив, че я срещнах на пътя си, защото тая любов наистина ме възроди.“

Дотук добре, но след като родителите ѝ се научават, започват да разпитват „що за човек“ е Елин Пелин и главно – какво е неговото „материално положение“. И като узнаят, че е потънал в дългове, за тях той е вече „онова чудовище от приказките, което гълта цели чуждите моми“. В един такъв мъчителен момент Елин Пелин не се поколебава да се довери на проф. Шишманов, когото моли да се застъпи чрез проф. Агура, като „каже на родителите ѝ да престанат да питат кого де стигнат и срещнат“ за него и да пощадят името му и неговата „сиромашка чест“. И Елин Пелин заключава: „Ний с нея се обичаме и нищо не може да ни раздели“.

Раздялата обаче настъпва.

И още нещо. В цялата тази изповед нито веднъж не се споменава името на неговата любима. Няма и открити досега писма, раз-

Нели д-р Калевич

менени между тях.

Разбулването на тази тайна стана 75 години по-късно. През 1985 г., малко преди да излезе от печат книгата „Неизвестни писма на Елин Пелин“, помествах, както тогава беше обичай, цели откъси от нея в различни столични вестници и списания. По това време ми се обади непознат човек, който изрази желание да сподели с мен една интимна история, свързана с големия наш писател. Веднага заминах за София. Срещата се състоя в неговия дом на ул. „Иван Асен“. Името му беше Петър Джамджиев.

Най-напред ми показа публикацията на писмото на Елин Пелин до Шишманов и като се увери, че този неоспоримо важен момент остава все още неизяснен, ми подаде портрет на жена, млада, хубава жена, заснета от Грабнер, с думите: „Това е любимата на Елин Пелин, за която той толкова копнее да се ожени през 1911 г. Името ѝ е Нели д-р Калевич.“ Пак от Джамджиев узнах, че през същата година Елин Пелин ѝ

Елин Пелин

подарява с автограф разказите си, подвързани с бяла кожа.

Оттам нататък развързката е трагична.

Разделена от любимия си, Нели д-р Калевич изпитва непоносими душевни страдания и умира съвсем млада. Години наред Елин Пелин жали за нея и за погиналите им чувства.

Разказът на Петър Джамджиев, споделян просто и искрено и вдъхващ пълно доверие, ме развълнува силно. Не беше без значение също да узная, че той се оказва роднина, и то близък роднина на д-р Калевич. Предполагам дори, че има потомство, което би хвърлило допълнителна светлина върху взаимоотношенията Нели – Елин Пелин, ако вече не е късно. От друга страна, едно задълбочено проникване в личния живот на автора на „Гераците“, както и в произведенията му до 20-те години на миналия век навярно би довело до откриване поне на косвен изказ за тази дълбоко изживяна и изстрадана любов.

Само да има кой да го направи.

Международна конференция на тема „Физика и теология – вчера и днес“

Международната конференция „Физика и теология – вчера и днес“ ще се проведе на 20 – 22 юни 2019 година в Пловдив. Целта на форума е да предизвика научна дискусия за ролята на физиката и другите природни науки в развитието на философските и теологическите възгледи. По време на конференцията ще бъде представен руско-английският превод на книгата: Dieter Hattrup, Antoine Weis, Todorka L. Dimitrova, Physik und Theologie – gestern und heute, Herausgegeben von Barbara Hallensleben. Aschendorff Verlag, Münster, 2017, ISSN 1664-2325.

Книгата ще бъде представена от издателите проф. Барбара Халенслебен и проф. Гuido Вертгауен от Университета във Фрибург, Швейцария.

Пленарни доклади ще изнесат авторите проф. Антоан Вайс от Университета във Фрибург, Швейцария; проф. Дитер Хатруп от Университета в Паденборн, Германия; доц. Тодорка Димитрова от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Ще бъдат демонстрирани някои от физичните експерименти, описани в книгата.

Официални езици на конференцията – английски и български. Разходите по командироването на участниците са за сметка на изпращащата институция. За студенти и докторанти е предвидено редуциране на таксите.

Повече информация може да намерите на уебстраницата на конференцията: <https://physics-theology.uni-plovdiv.net/en/home>

Бохемистична вечер на тема „Чехия през обектива на света“

Елка ПЕТРОВА

Фотографите казват, че съществува вълшебен миг, в който можеш да уловиш чара на частица от настоящето, която, заключена в рамките на лентата, ще споделя своята история на всеки докоснал решетките ѝ с поглед. Притаил дъх, леко потрепващ, пременил се в цветовете на чешкото знаме и мечтаещ да улови поредния вълшебен момент, очакваше своите гости обективът на една различна вечер, проведена се на 22.01.2019 година в бирария *Пожарната*. Това беше вечер под надслов „Чехия през обектива на света“, стремяща се да разкрие тайните на Чехия, отразени върху снимките на нейната култура, да репрезентира значими образи от историята на настоящето, да обърне страницата на застиналия нотен лист на ежедневното, като изсвири със своите клавиши мелодията на един познато-далечен език, и да подари усещане на присъстващите за бохемска свобода.

Всички гости получиха специално подготвени

тематични подаръци, чрез които им бе дадена възможността да отнесат у дома кадри от атмосферата, следи, надарени със способността да раздвижват лентата на спомените им. Програмата на събитието включваше символно натоварени загадки, които имаха за цел да разгърнат по увлекателен начин албумите от факти за Чехия и да обогатят познанията на посетилите мероприятията за красотата, динамичността и гъстотата на чешкото изкуство. Усърдието, усмивките и верните отговори бяха поощрявани с провокиращи въображението и вдъхновението в бъдещето награди.

Размахали четката на своята фантазия, потопили се в атмосферата, гостите изнена-

даха организаторите с нестандартен дар – импулсивно създадено стихотворение, посветено на събитието:

*Чешката вечер! Чешката вечер за мен
не беше обикновен ден.
Нищо, си казах, аз не зная,
тази страна исках да опозная.*

*Моята приятелка вярна,
усмихната и лъчезарна,
подготвила се беше отлично –
и имаше подарък за всеки лично.*

*Имаше хапване, пийване,
нямаше желание за тръгване.
Приятни разговори и нови знания –
в много приятна компания!*

*Прекарах си чудесно,
научих нови неща лесно.
Представиха всичко като игра –
с ума си всеки си поигра!*

(автор: Ивелина Колева)

Обща снимка на гостите и участниците в бохемистичната вечер

Чешката вечер беше организирана от студентите бохемисти с подкрепата на преподавателите към катедра „Славистика“ при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и беше под патронажа на почетния консул на Република Чехия в град Пловдив – г-н Иван Соколов.

Чуждестранните студенти бяха отличени за „разказите“ им, посветени на техните „Еразъм“ приключения в Пловдив и България

Яна ПЕТРОВА

За първи път през месец януари тази година в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се проведе конкурс за филм и постер на тема „Моят „Еразъм“, организиран от Международния отдел на висшето училище.

Чрез снимки, рисунки и видео чуждестранните студенти, обучаващи се по програмата „Еразъм+“ в ПУ, разказаха за своите приключения в Пловдив и България.

Най-добре представилите се участници получиха сертификати и награди от институционалния „Еразъм“ координатор на Университета доц. д-р Борян Янев.

Приза за постер заслужи латвийките Евгения Зубова и Виктория Короткина, както и студентите от Гърция София Интзиртзоглу и Аристеидис Хрисафис.

В категорията за филм беше отличен Ян Метелански от Полша.

Наградените студенти заедно с доц. Борян Янев и представителите на Международния отдел Яна Петрова и Радосвета Мишевска